

# MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

## Salut al primer Parlament de Catalunya!!!

EN AQUEST MOMENT HISTORIC

### Davant el primer Parlament català

Algun bon noi dels que aspiren a fer de pensador de l'Esquerra es va voler encargar l'altre dia amb el nostre editorial del darrer número sobre el resultat de les eleccions. Pretenia demostrar que els que han perdut no han sabut perdre. Potser té raó, però no s'endevina el que fan o han de fer, segons ell, els que saben perdre. En canvi, queda ben clar que ni el nostre comentarista ni el seu diari no saben guanyar.

ben per quedar bé i fer quedar bé Catalunya, hi ha un altre nombre d'homes de diferents procedències, encara poc coordinats, que coincideixen en el mateix desig de voler estructurar el partit, amb una fusió cordial dels respectius matisos, com una força política que pugui recollir tota la capacitat de renovació radical de la nostra terra per augmentar el prestigi de Catalunya. Però aquests homes, per la por comprensible que un partit tan tendre, en període de formació, no pugui resistir amb l'èxit desitjable

No volem dir que amenaci a Catalunya cap perill greu per aquest motiu. El nou Parlament seguirà, si fa no fa, la mateixa trajectòria que les Corts Constituents de la República. Eren molts els que temien que les Corts serien una assemblea esbojarrada, ingovernable i destructora. Nosaltres som dels que mai no s'ho van creure. I a la fi tothom ha vist que ha pogut governar amb honor un Alcalà-Zamora i després un Manuel Azaña, dos excel·lents republicans d'un gran sentit polític, renovador i constructiu, que han estat magníficament ajudats per unes Corts com no n'havia tingut mai de semblants la Monarquia. El mateix passarà aquí. Es vulgui o no, el Parlament és i serà Catalunya, i si ningú no s'atabala per les primeres explosions possibles d'un xarisme truculent, veurem tots com la influència de l'ambient popular, que en aquesta terra mai no serà catastròfic, endegará les coses cap el camí previst per nosaltres i assenyalat amb tan poc èxit aparent pels homes del Partit Catalista Republicà, que són els més obligats des d'ara a ajudar els seus anys de l'Esquerra que els enyoren.

I això sí que és convenient i urgent per la massa republicana de Catalunya. Hem comparat per la seva incoherència sentimen. tal el partit d'Esquerra amb el de Hitler, i convé no deixar caure la comparança.

Deia fa poc Heinrich de Mann en un article sensacional que el partit social-demòcrata, que era el gran partit de govern de la República Alemanya, no es va donar compte de com es podria endur les masses populars darrera seu un conglomerat tan confús i contradictori i tan poca-solta com els hitlerians; i quan realment se n'ha donat compte, s'ha trobat sense força per desfer-lo o transformar-lo. A la fi, obeint al redreçament de la dignitat nacional, que s'ha sentit humiliada de poder estar representada per un estol de Carnestoltes, ha tingut de passar la mà als Barons de la Prússia Oriental que, amb l'hostilitat aparent dels partits, però amb l'ajut secret de tots, s'han encarregat de dissoldre pel ridícul, i si convingués per la força, la massa hitleriana. Creu Mann que d'aquesta crisi en sortirà la segona República perquè, un cop depurada la democràcia alemanya, es sentirà prou forta per a sostenir les institucions que ha volgut donar-se. D'això no en pot respondre ningú, i no sembla massa clar.

Aquí no tenim Barons de senyoriu tradicional, però l'equivalent d'aquests a Catalunya és la Lliga, que té un llarg aprenentatge polític i moltes ganes d'aprofitar-lo. Si la massa republicana no aconsegueix el que nosaltres esperem del Parlament, i el confusionalisme hitlerianisme arribés a imposar-se als homes de govern amb què pugui comptar l'Esquerra, passaria el mateix que a Alemanya. La consciència catalana, redreçada contra una humiliació que no s'hauria volgut evitar a temps, cauria en l'error de posar en mans de la Lliga tota la seva força com una exigència lamentable de la pròpia dignitat. I la República es veuria obligada a entendre's amb la Lliga com s'ha hagut d'entendre ara amb l'actual Esquerra perquè la República no pot ni de fer distincions entre el poble de Catalunya i la seva representació.

Dit sigui tot això sense propòsit d'alarma ni d'ofensa. Que els que vulguin escoltar que escoltin i que tothom, des del President Macià fins al ciutadà més modest, mediti sobre el seu deure ara que a tots ens commou la glòria d'obrir-se el Primer Parlament Català.



El que havia estat palau reial i després museu de la Ciutadella, on s'obrirà dimarts el primer Parlament català

gut d'escriure un article molt llarg per fer-se passar les ganes de renegar i l'ha acabat sense haver trobat encara el reneç consolador. Sembla talment que la victòria dels seus no l'hagi satisfet. Almenys, no l'ha deixat tranquil. És possible que hagi impressionat alguns dels seus homes el que es diu aquests dies en totes les converses: que una gran part de la massa els ha donat el vot per raons de tàctica política, però no la simpatia. Si és així el que els amolina, no s'hi acalorin. Els italians canten a Mussolini, que es troba en el mateix estat d'esperit, una canço que el desespera i que faria millor de voler escoltar: *Non l'arrabbiare; la vita è breve*. Al capdavant no passa res que no tingui de passar, i tot ve que s'adoba.

L'interessant per tots nosaltres és que s'hagi elegit el Primer Parlament Català dintre d'una perfecta i admirable normalitat ciutadana sense perillar cap dels dos grans principis que inspiren aquest moment transcendent de la nostra vida, que són Catalunya i la República. Tota la resta és accidental i no compta ni pot comptar en la història dels nostres moviments polítics.

Per això, contra les aprensions i els pessimismes de molts que, tot i haver votat per l'Esquerra, temen no sabem quins disbarats que té de fer la majoria del Parlament, ens creiem en el deure de defensar el partit triomfant de la mateixa manera i amb els mateixos termes que es va fer durant la darrera campanya electoral i que la cridèria passional no va deixar entendre prou clar.

Una cosa és la massa popular que tots els republicans devem respectar perquè és l'única que decideix i que té el dret de decidir, i altra cosa és el partit; com una cosa és el partit i altra els seus homes. Els partits que sorgeixen en una hora emocional, en la qual el pensament és el de menys i el sentiment gairebé tot, són aquí com arreu del món un poti-poti que té de bo i de dolent, una barreja de blancs i negres, de romàntics i vius, de reaccionaris i avançats, de sal i pebre. La vida els clarifica, els selecciona i els transforma en un compost homogeni que pot arribar a formular una idea i esdevenir un instrument d'acció i de govern. Tot depèn de qui aconsegueixi dominar en el curs del procés. Si són els que porten un pensament i una voluntat de servir-lo, hi ha partit per anys; però si són la mitja dotzena d'esmaperduts que s'aferran al favor transitori del poble, el partit s'apaga com un foc d'encenalls. El cas més característic d'aquesta mena de partits va ésser aquí el de Lerroux i és avui a Europa el de Hitler.

Els que coneixen per dintre el conglomerat de l'Esquerra, saben destriar bé els seus components. Al costat d'un grup d'homes personalment addictes al President Macià, persones excel·lents, d'una bona fe entenedora, que fan honorament el que sa-

### MIRADOR INDISCRET

Agafa fama...

Dos ciutadans baixen pel Passeig de Gràcia. Els distreu un moment de la conversa, sobre les passades eleccions per al Parlament català, el rètol lluminós d'un cinema que anuncia: *El Congreso se divierte*. —Té— fa un d'ells—, deu haver-hi En Fontbernat... L'autor de la frase no devia saber que En Fontbernat pensa precisament no divertir el Congrés.

—Alça, Fontbernat— li deia un amic—, com et divertiràs al Parlament, fent interrupcions! —No ho creguis— respongué l'home dels cent homes—. D'ençà que he estat elegit, m'ha entrat el sentit de la responsabilitat.

Comptes que no surten

Ja sabem que els carlins, sota el nom de Dreta de Catalunya, presentaren també candidatura per Barcelona-circumscripció, on després d'una intensa propaganda escrita en manifestos, etc., s'emportaren una derrota que no es pot disfressar.

A Mataró, en el col·legi electoral del districte de Nàutica, la Dreta tenia dos interventors, i, oh sorpresa!, en fer el recompte de vots, al costat dels altres partits, s'anotà: Dreta de Catalunya, un vot.

Els més sorpresos, però, foren els dos interventors carlins, que quedaren mirant-se fit a fit, perquè, naturalment, si només havien obtingut un vot, els comptes no els sortien.

Truc electorèr

I ara que parlem d'eleccions a Mataró. El cas més xocant de la jornada fou en un altre dels seus col·legis electorals. Va un ciutadà a emetre el seu vot, i el president de la mesa— fidel lerrouxiu— l'hi denega: —Com s'entén?— respon l'elector—. Miri, aci té la cèdula. —Que vostè no pot votar, home!— contesta fent-s'hi fort el president.

Però, per què no puc votar?— insisteix l'altre. —Perquè aquí ho diu. Veu?... I li ensenya les fulles del cens; on, a la mateixa línia del seu nom hi havia un: No.

El bon ciutadà ja se n'anava mig convençut, quan hom el va aturar. El president s'havia equivocat. Aquell No era la resposta a la columna on es diu si l'elector sap llegir i escriure.

Audàcia

Dijous passat hi hagué a l'hotel Ritz una festa organitzada per la colònia nordamericana, amb motiu de celebrar una diada tradicional. El sopar fou presidit per les nostres autoritats, amb el senyor Macià i esposa al davant.

A l'acte d'anar cap el menjador, s'avançà En Diego Muntaner, i oferí el braç a la senyora Macià, mentre el cònsol general dels Estats Units, que anava a fer el mateix, es quedà amb un pam de nas.

En Diego Muntaner portava la representació de *La Noche!*

... però no es rendeix

Al local del P. C. R., hom compara els resultats electorals, secció per secció, amb els de les penúltimes eleccions. Al cap d'unes quantes seccions, en què surten xifres absolutament iguals, se'n troba una que dona 30 vots el dia 20, contra 31 de les eleccions anteriors.

—Es deu haver mort un soci—fa la veu inalterable d'En Nicolau d'Oliver. Com la vella guàrdia napoleònica, els electors d'Acció Catalana no es rendeixen.

Han guanyat els de les cadires

A Torredembarra tothom era federal de tota la vida, estem per dir que des d'abans de la invenció del federalisme. Però un diumenge, els joves del Centre Federal van voler organitzar un ball de gala, i els elements vells s'hi van oposar. I per tal d'evitar que es celebrés el ball de referència, no van trobar altre recurs que oposar-se que la junta els deixés les cadires. Això, naturalment, provocà la ruptura i els joves fundaren un altre centre adherit a l'Esquerra, que és el que se n'ha endut la victòria en les darreres eleccions.

A Torredembarra, quan algú parla del resultat de la darrera consulta electoral, invariablyment li fan la mateixa resposta: —Han guanyat els de les cadires...

Un cas d'amnèsia

Un elector es disposa a votar, quan, de cop, una veu imperiosa crida: —Un moment!

I l'home que ha dat aquella veu, mana i disposa, com un director d'escena: —Vostè— a l'elector— així, amb la papereta als dits, a punt de tirar-la a l'urna.

Senyor president, vol decantar una mica més el cap? Aquell interventor, tot tombi tant la cara. Aaaixí...

Era un reportèr gràfic, que volia compondre una fotografia. Era En Merletti, simplement.

—Molt bé! Un moment, senyors!— Un dispar de magnesi, i tot seguit: —Moltes gràcies, senyors!

L'elector, que estava amb la papereta en l'aire, es disposa a tirar-la a l'urna.

—Esperi— fa el president—. Com es diu? —Dimoni de Merletti!— fa el ciutadà, després d'una pausa—. M'ha destarotat. Ara no recordo el nom!

Ves per on...

Copiem d'un article d'El Progreso— en el qual, dit sigui de passada, es confon Agustí Calvet (Gaziel), director de *La Vanguardia*, amb Cipriano Calvet (Canuto), del ram de transports— uns paràgrafs: «...en un periódico, MIRADOR, ...se califica de «nuevo lerrouxismo catalán» a la «Esquerra» triunfante. Algo imperecedero debe ser el espíritu de Lerroux, que se aplica a sus adversarios, como la antorcha helénica que corre de mano en mano, de generación en generación llevando la llama del ideal.

«Aceptarán este calificativo los Companys, Lluhi, Aragay, Riera, que en el seno de los 67 tienen una ejecutoria republicana? El primero vino a refugiarse bajo nuestra tienda durante un vendaval desatado, y los otros deban al lerrouxismo su educación política...»

«No son ellos, el «nuevo lerrouxismo catalán». Es el mismo, hijos de la misma casa, oriundos de la misma escuela...»

Sempre conseqüent

Celebrem moltíssim les frases abans transcrits d'El Progreso. I les celebrem, com qui no diu res, pensant en el nostre vell conegut Pich i Pon.

Perquè s'havia suposat que, arrambant-se sempre al sol que més escalfa, ara es faria de l'Esquerra.

Ja veu que no li cal.

La caritat ben ordenada

S'explica que el senyor Antoni Par i Tusquets, candidat per la Lliga en les darreres eleccions, a l'hora d'emetre el seu vot l'assaltà el dubte següent: Quins eren els homes que es mereixien anar al Parlament de Catalunya, a fer-li companyia? I començà a sospesar noms. Aquest, no, l'altre tampoc, el de més enllà potser tampoc. Davant d'un problema tan transcendent, el senyor Par va tenir una lluminosa inspiració. Agafà una candidatura de la Lliga, esborrà tots els noms menys el seu, i tot satisfet anà a dipositar-la a l'urna del col·legi corresponent.

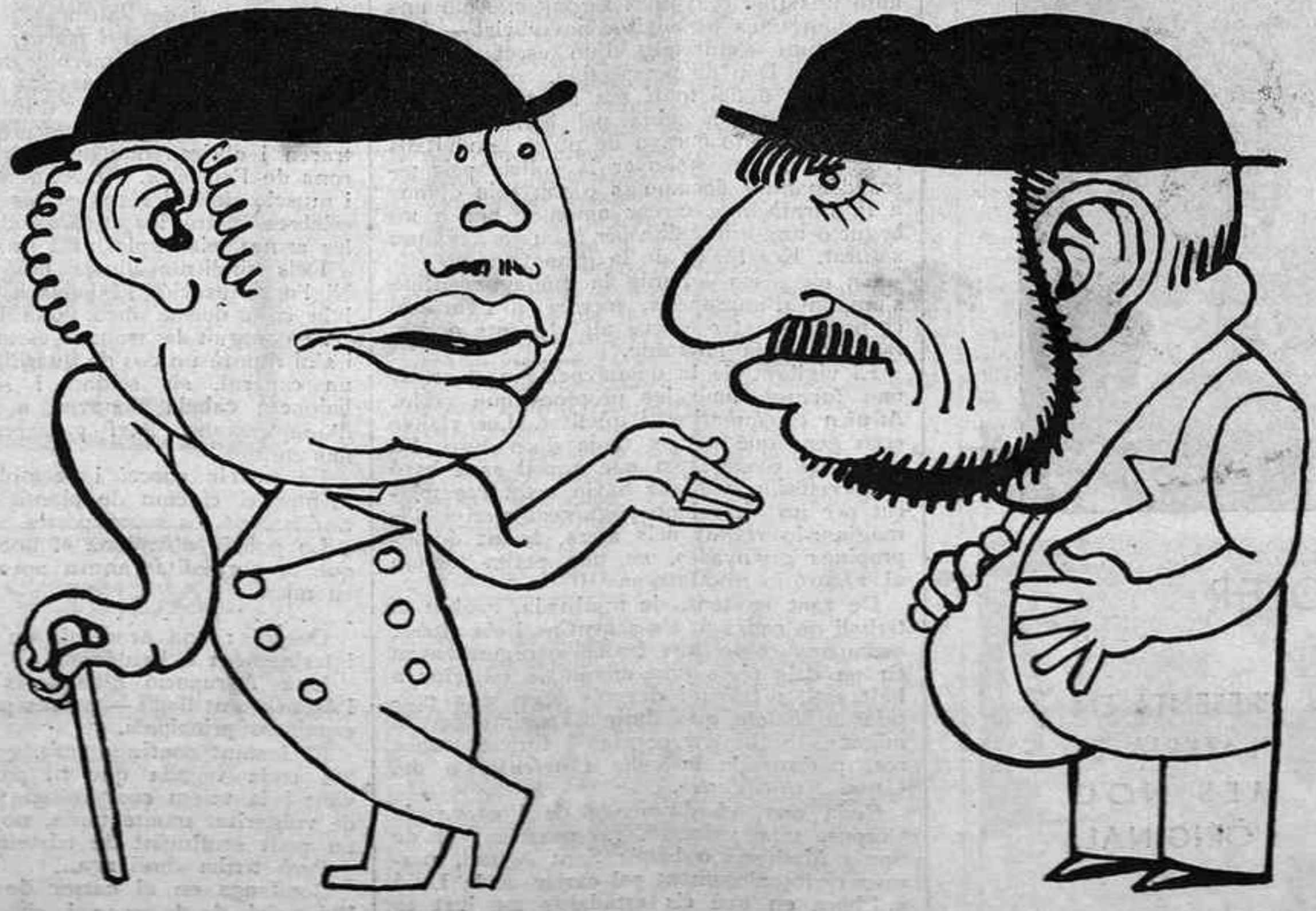
I el més trist del cas és que no va sortir elegit.

Política econòmica

Després encara diran de la Lliga. Té una Joventut que dona proves d'haver arribat a la seva majoria d'edat. Senzillament, que és una Joventut que es porta l'oli.

Proves? Hi ha un poeta que n'és soci. Soci conscient, però que no pagava els rebuts amb puntualitat. Amb tan poca puntualitat, que no fa gaire arribà a deure'n per valor de cent pessetes.

Els directius juvenils estaven desesperats, perquè no veien la manera de liquidar. Un bon dia, però, van presentar-se a la Lliga uns organitzadors d'uns Jocs Florals de barriada a demanar un premi. La Joventut de la Lliga, sempre esplèndida, oferí un premi de cent pessetes. Però amb una condició. Que no havien de sortir de la caixa. Com? Adjudicant-les a una poesia que aquell poeta tiraria als esmentats Jocs. Dit i fet. L'interessat donà la poesia i el jurat la premià amb cent pessetes. — No cal afegir-hi res més, sinó que el poeta quedà bé amb la Joventut per tot aquest any, i encara li sobrenen exactament 350 pessetes.



EL DINAR DE LA LLIGA

— Diuen que serà a base d'arròs...

En aquest número, que consta de dotze pàgines, es publica a la pàgina 2 el reportatge que obtingué el primer premi en el concurs organitzat darrerament per MIRADOR



MONUMENTS DEL DISTRICTE V

# Una casa barcelonina de pintoresca història

Es una història del milieu. D'un milieu accessible i conegut per tot barceloní jove o vell, actor o espectador de la vida de nit de la nostra ciutat. Vera curiositat del nostre barri reo.

Es tracta d'una casa del carrer de la Unió marcada amb el número 7 i que ve a ésser una cosa així com el Palau dels Comtes de Barcelona del districte V. Avui és gairebé buida, però es plena de records i d'història. I quina història!

El carrer de la Unió és un germà petit del carrer Nou. Tan bé van de relacions que s'han comunicat els vicis i les virtuts i apareixen als ulls del transeünt amb les mateixes característiques, les mateixes tares, el mateix tuf. Un i altre formen una espècie d'Eixample en mig de la pinya densa en població, del barri que ens ocupa.

Doncs bé: en aquest carrer de la Unió, entremig de les seves modistes de capells, bars, lleteries, clíniques de vies urinàries i botigues tipus bon menestral barceloní, es troba aquesta casa que data de molts anys, encara que nosaltres la recordem de poc, relativament.

Molt abans de la primera dictadura, la seva planta baixa era ocupada per un pompos music-hall que es deia Alcázar Español. Totes les reinas de la rumba i de la pulga hi exhibiren les seves gràcies al damunt de la seva petita escena. Quan fou prohibit el joc a Barcelona, l'Alcázar, com molts d'altres establiments similars, va haver de tancar portes i després d'algun assaig desgraciat de reobertura va metamorfosarse en cinema d'infima categoria.

Als pisos vivia la més arbitrària, variada i colorida de les multituds. De dalt a baix i totalment, ocupava l'immoble el negoci de pensió dita d'artistes (?), pertanyent cada pis a propietari diferent; així succeïa que l'entresol era de luxe, els dos pisos del principal de menys luxe i els altres, per graduació, acabaven per no ésser-ho.

En els pisos baixos vivien totes les grans senyores de la nit i els alts eren ocupats per tots aquells *súbditos indeseables* que apareixen diàriament en les gasetilles dels diaris i que la Jefatura es cansa de conduir a Port Bou i ells d'entrar per Hendaia.

Volem dir aquells tipus de *barbeau* que ens descriuen, com habituals del barri de la Boca a la ciutat del Plata, Pierre Bénard i Claude Vincelle en el seu reportatge de *Gringoire* i que titulen *Ces Messieurs de Buenos Aires*. Genteta amb la pell de la cara curtidora per les humitats de tots els ports del món, talls a la galta i tatuatge a l'avantbraç. Déu els criava i el número 7 del carrer de la Unió els ajuntava.

Es parlava polonès, alemany i sobretot la conllevància del francès amb el *porteño*. No és d'estranyar, doncs, que fins i tot les minyones de servei a la casa es donessin el gust d'adaptar-se algun mot de pur argot dels *fortijis*.

Era un digne capítol d'aquell curiós *Printemps d'Espagne* amb què ens va sorprendre Francis Carco després d'un viatge al través del nostre barri xinès. Potser que aquells fantàstics habituals del bar La Guinda de la Rambla de Santa Mònica i aquell tràfec que la seva imaginació li va fer veure i que tan cru i realista ens va pintar, ho hauria trobat sense necessitat d'inventar-ho en el lloc que estem provant de descriure.

En l'entresol hi havia una habitació independent que ocupava un especialista de veneri. Per als visitants de la casa va ésser sempre el butlletí sanitari de l'edifici i l'amistat del trempat doctor assenyalant tal o tal altra *zona infecta* en els pisos de l'immoble va evitar molts disgustos.

Amics, *amants de cœur*, passavolants, *vrais de vrai* i alguns artistes de veres, senyores amb *œil de goit* i noies-taxi, tot barrejat i ben debatut, formava el *cock-tail* extraordinari dels estadants i visitants d'aquella mansió, veritable Casa Gran de l'altra banda de la Rambla.

Fins i tot hi havia un *gangster*, o més

sieur Citroën i tota la burgesia barcelonina mascle, sense oblidar alguns aristòcrates dels que prenen les aigües a Villa Cisneros, que també hi mataven força estones. Tot hi passà: la indústria, el comerç, l'alta banca i altres forces més o menys vives. Tothom.

Hom recorda, ben cert, un conegut i jove industrial, artista del moble, que hi passava sovint tota la tarda en companyia — la dolça companyia — d'una elegant dama i dirigia els seus tallers d'allí estant... per telèfon i en calçotets!

El fill d'un general, del qual es parla, hi passava totes les nits. Dedicat al matonisme, hi trobà camp abonat per a les seves *andanzas*. Passava per molt valent... però sempre anava amb pistola per a esperar les femelles. Com que era un home d'antecedents, infonia el terror a les senyores de l'entresol i era admirat pels *barbeaux* dels pisos alts.

A tot el llarg del matí a la casa hi planava el més profund dels letargis. Tothom dormia, fins ben entrada la tarda. Al voltant de les cinc començaven a obrir-se baicons i a disparar-se fonògrafs. Des del tercer pis sortia un doll de veu d'una contract fraccassada que recordava els seus bons temps mentre es pentinava. En un balcó del primer, el Polito, cèlebre bandoneon argentí, s'entrenava. I a l'entresol agü s'acabava de llevar i es feia tranquil·lament la cobrta repenjat en el balcó tot xiulant el *Vachaché*.

De cinc a set de la tarda era l'hora dels pedicurs, manicures i modistes. Era també l'hora de les xafaderies.

Uns i altres explicaven, tot fent la seva feina, el que sabien, bo o dolent, de llurs respectives clienteles. L'hora de la manicura era particularment interessant. Per ella sabien les últimes generositats privades d'aquest decoratiu i babilònic fabricant de gas carbònic que veiem i ens trobem pertot arreu mastegant havans de pam i mig... a la terrassa del Colón, a les taules de pista de Sant Sebastià, o a la Bodega, o en els seients de barrera a la Monumental. I les generositats sense parió d'aquell home, regalant fortunes en joies i automòbils del color d'una roba a la seva amiga

de torn, omplien d'enveja les pensionàries de l'entresol, mentre la manicura anava posant el vernís damunt les ungles afuades. El relloge no tenia minuterets. Totes les hores eren profitables per a tot. Totes eren bones per a menjar, dormir, ballar o bé per a començar un avolot de mil dimonis perquè *fulano* havia violat la cara de *menganana* en el quart pis, perquè algun fakir, sense manies, tot fent experiments de catalèpsia havia fet fonedissa l'orfebreria del segon o perquè en el perfumant entresol s'acabava de robar la carterera a un visitant incaute.

Sovint a migdia retirava de la seva *juerga* quotidiana el ballari vitalici de l'Excelsior, el Monterito. Arribava a peu, dintre del seu smoking impecable, sense corbata ni coll, la gòmina en revolta i acostumada a pendre l'última copeta en el bar del davant i tot seguit, al bell mig del carrer, a ple sol, en la seva roba de nit, reptava tots els *hombres machos*. Després zigzagejant pujava l'escala del número 7 tot trucant a cada porta.

A les set del vespre en punt, amb precisió d'un Mitropa, un noi de can Vilardell portant dues dotzenes de mitges escollides trucava de pis en pis.

A cada menjador, les estenia al damunt de la taula i llavors sortien les senyores del *œil de goit*, les noies-taxi i les altres, totes en pijama i escollien. Hi havia dies que aquelles senyores estaven servides i el noi de can Vilardell se n'anava resignat i amb uns ulls com unes taronges. Amb uns ulls com unes taronges d'haver vist — com de costum — entremig d'un escot negligit un bé de Déu de perspectiva.

De 4 a 6 del matí era l'hora trepidant. Hi havia molta feina pel bon home de vigilant que no parava de pujar sandvitxos i cerveses, d'acompanyar la policia pels pisos demanant documents o tan sols d'anar a la farmàcia a cercar amoniac per a un begut o una antitoxina per a un cocainòman saturat. Era l'hora de la gran feina.

En els pisos del mig la màfia argentina s'omplia d'impropis, mentre a l'entresol es procurava fer felicitos als visitants endarrerits i corria l'heroïna.

El vigilant de la demarcació va guanyar una fortuna amb les propines que rebia. Afluïen en quantitat i qualitat. Les visites eren gent que no els venia d'un duro. Fa pocs dies observàvem que aquell sant baró i discretíssim vigilant havia estat reemplaçat per un altre i no poguérem menys d'imaginar-lo retirat dels afers, fruit de les propines guanyades, en una petita torreta al Figaró o al Masnou.

De tant en tant, de matinada, acabat el treball de cadascú, els argentins i els altres, acompanyats de llurs femelles, organitzaven en un dels pisos una menja de tallarins a l'alt estil d'Itàlia i després feien una partida de *belote* que durava, sovint, fins a migdia, tot bevent copetes i fumant tabac ros, parlant de la *calle Corrientes* o del *Canal Saint-Martin*.

Cada any, el diumenge de l'octava de Corpus, una processó, no recordem si de Santa Madrona o bé de Sant Agustí, passava cerimoniosament pel carrer de la Unió a l'hora en què els estadants tot just es llevaven...

Aquelles dames penjaven als balcons totes les teles de coloraines que tenien i darrera de les penjarolles es podia veure el subs-

tancions mostrari de l'honorable cens de rates-pinyades i burots de la tracta de blanques interurbana, en roba de cambra, presenciant la processó.

I quan passava el Sagrament queia una abundor de flors que feia por i el devesall d'aplaudiments d'aquella gent tan estranya feia mirar els capellans enlaire sorpresos d'un tal esclat.

Abundaven les emocions fortes. Un dia que era dimecres i de Cendra, un tren esmicolà a trossets dues figures d'aquest guinyol. Ell, un ex-bon noi de casa bona, ex-ballerí d'un restaurant de nit parisenc, ex-casat, ex-fugitiu, fill d'un poble de Catalunya. Home de fets no gaire catòlies i de vida un xic embolicada. Ella, una ex-modisteta del Faubourg du Temple, ex-paquet d'exportació, ex-pensionària de les *casitas* del camp de l'Argentina, vinguda a més a força de treballar a la seva manera, freqüentava els nostres dansings i habitava l'entresol.

Ell havia comprat un auto i les sortides de matinada sense haver aclucat l'ull i amb el cervell ple de whisky, es repetien sovint. Fou en una excursió així que hom hagué de collir-los a trossos entre Sils i Cades de Malavella. Un malaguanyat farmacèutic de la Rambla morí trinxat junt amb ells. I la pobra ex, ex i ex-carn de canó, descansa al cementiri de Sils de la seva vida accidentada. Del seu pas pel món no en queda més que un fonògraf i quatre robes de nit, en un recó d'un Consulat esperant que algú ho reclami...

Aquell sang i fetge en massa fou per al carrer un fet divers com tants d'altres. Un drama d'un pas a nivell com un altre qual-sevol. Però per aquella casa fou un dia de dol i per aquella gent el començament de la veritable «jettatura».

La vida així es desenvolupava quan un dia correu el rumor que els Sindicats Lliures, en plena preponderància llavors, època segona dictadura, havien adquirit en propietat la casa número 7 del carrer de la Unió. La Nau ho denuncià amb grans titulars. Els estadants s'esveraren. I la nova es confirmà.

En menys d'un mes havia de quedar buida.

Per obligar a partir tota aquella multitud colorida que s'hi resistia, la policia, d'acord amb els Sindicats Lliures, hi feia una *rafle* diària a l'hora de la feina del vigilant. A força de demanar documentació, explicacions i mitjans de vida, la policia acabà ràpidament amb la paciència de tots els bandoneons, cares-tallades, gígolos, fakirs, senyorasses i dansarins de tango. Tots partiren en bloc. Fou la més gran volada d'ocells de nit que recordem.

I al cap de pocs setmanes els Sindicats hi instal·laven les seves oficines confortablement.

Aquella volada — observem com una curiositat força casual — va coincidir amb la mort del tango a Barcelona. El cas és que la nostra Estació Marítima va veure sortir a bandades en pocs dies en les naus del Lloyd Sabaudou i la Itàlia-América tots els bandoneons i estilistes de pantalonet estret i capellet tortell.

Els Sindicats Lliures, doncs, bastiren al carrer de la Unió una mena de Scotland Yard del pistolisme blanc. Aquelles parets que tants jeroglífics havien vist, començaren a descobrir un món nou, desconegut d'aquell ambient, de papers, màquines d'escriure, fixers i algun que altre fusell.

Aquells sostres de l'entresol encara impregnats de Mitsouko es veieren ben aviat encobrint complots, conjuracions i misteriosos preparatius d'una forma de fantasia avortat i del qual es parlà força en els últims temps del Borbó: el feixisme...

Tot això durà ben poc. No era casa per acabar d'una manera tan prosaica. L'esdeveniment de la proclamació de la República esclatà com un obús. Fou per als nous estadants una trontollada sísmica. La casa tota tremolà sota un vent de mal averany. Pocs hores passarien sense que el jutge implacable de la massa popular, en plena rierada Rambla avall, no assenyalés amb el dit el quarter general dels esbirros de l'Anido.

El pànic s'ensenyorí de tota la finca. Hom no sabia què fer i es decidí pel mètode Annual: «la gran guillada».

La pobra casa no estava, decididament, construïda per a la vida contemplativa... Anava també a tenir el seu moment històric i transcendental com han tingut els grans palaus del nostre barri gòtic. Una cosa així com la consagració de la seva celebritat. O dit en termes més grollers: el seu «rosari de l'aurora».

El poble, amo del carrer, es dirigí tumultuosament al número 7 del carrer de la Unió. S'amotinà i assaltà l'edifici. Uns homes amb bigotassos d'Emiliano i cara congestionada pujaren escales amunt, entraren i obriren aquelles vidrieres dels balcons de l'entresol. Llavors, amb mà ferma i muscle rígid tiraren per les balconades els célebres fixers, les underwoods, els dossiers, les armes, els explosius i fins els mobles...

Dels sindicats lliures no en quedà res. Ni l'organització. El poble ho escombrà tot i la casa quedà altra volta buida.

Acte seguit la tropa n'escombrà el poble i s'hi muntà un cos de guàrdia. Un sergent, un caporal, sis soldats i sentinella amb baioneta calada donaven a l'edifici l'aire d'una caserna. Així passaren setmanes i fins mesos.

La policia succeí i reemplaçà la tropa, mentre el cinema de planta baixa reobria tímidament les seves portes.

La policia abandonà el lloc quan semblà que la normalitat anava apuntant de mica en mica...

Després: una acadèmia de ball s'instal·là interinament a l'entresol...

Una Agrupació d'empleats i obrers de l'Ajuntament llogà — no fas pas gaire — els espais principals.

El restant continua buit.

I cada vegada que hi passem pel davant i la veiem com voltada d'aquest halo de vulgaritat momentània, no podem evitar un petit sentiment de tristesa...

Però tenim confiança... Confiança en el carrer de la Unió, en l'història de la casa i en el retorn del tango...

Perquè la vida continua...

J. E. BARRINA



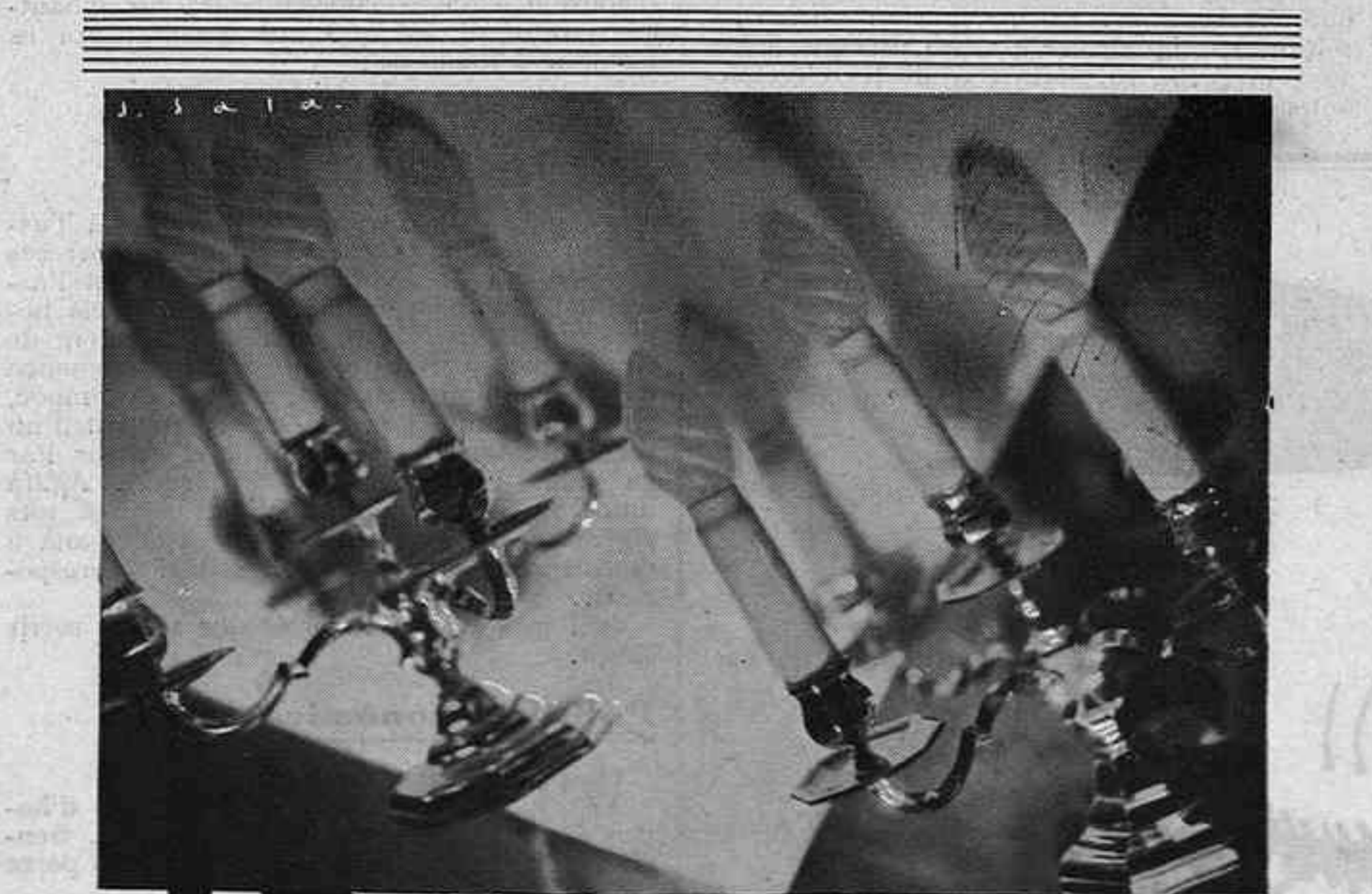
La casa número 7 del carrer de la Unió

ben dit un *racketeer*, que encara fa més bonic. El seu gran honor, el seu orgull, era poder explicar a tothom que ell havia sopat amb els millors homes de Chicago. Hom posà sempre en dubte la legitimitat d'un tal especímen, però observant la seva manera de parlar i de fer i de posar-se la mà napoleònicament dintre l'americana com si cerqués la pistola a la butxaca de l'infern, ens va fer pensar molt en aquells feréstecs terratinens d'exportació que tant hem vist en les pel·lícules d'Amèrica i hom acabà per creure en la seva legítima procedència *made in U. S. A.*

Creiem, doncs, que salvant la pell vingué a Europa i s'instal·là en una cambra del carrer de la Unió. Avui és propietari d'un *meuble* de luxe a les afores i pren el sol tranquil·lament per la Diagonal, conduint el seu Graham-Paige.

Hi passà molta gent sota aquells sostres. Hi passàrem tots. Des del banquer Morgan en carn i ossos, fins a Primo Carnera, passant pel Fakir Blakaman, els Irusta, Mon-

**Saló Restaurant GLACIER**  
TOTS ELS DIES  
GARRAFA DE PRIORAT  
Plaça Francesc Macià, 3 (abans Plaça Reial)  
i Rambla del Mig, 19. - Telèfon 22503



**J. ROCA** JOIER  
PRESENTA EN  
PLATERIA EL  
MES NOU  
I ORIGINAL  
Rambla del Centre, 33 - Passatge Bacardi, 2

## L'APERITIV

La malícia. — Fa uns quants anys que varen posar-se de moda la paraula sensibilitat i la paraula sensible. La sensibilitat era la condició essencial de totes les coses d'imaginació i de traça. D'aquestes paraules, com de totes les paraules que tenen un marge de vaguetat i d'imprecisió, se n'ha fet un abús. Dient que tal pintura o tal poema són molt sensibles, sembla que ja es surti de compromís; a més a més la sensibilitat en les obres d'art és una condició afegida pel crític observador, és una condició molt relativa. Es pot donar el cas que un determinat subjecte trobi sensible una obra, en la qual un altre subjecte no vegi ni la més lleu ombra de sensibilitat. En general, els crítics una mica mandres usen aquests tòpics i aquestes vaguetats que, sense precisar res, permeten sortir-se del pas. Però malgrat l'abús, judicar les coses segons un criteri de sensibilitat ha vingut a crear tot un clima estètic, molt diferent del clima aristotèlic i del que respiraven els grans mestres del Renaixement, que encara creien en l'ordre, en l'harmonia, en la proporció i en moltes altres coses, i que posseïen la gràcia i això que els moderns en diuen sensibilitat, potser sense adonar-se'n, sense donar-hi gens d'importància.

Després de la sensibilitat, ha vingut la paraula malícia; i aquesta ja és una condició que depèn més de l'obrar en fred, i és un producte més d'intel·ligència que d'instint. Avui dia es diu d'un escriptor o d'un pintor que té molta malícia, o que no en té gens, i no tenim malícia artística és gairebé com anar indocumentat pel món.

Una de les arts on la malícia fa un gran paper, és el cinema. El que han aconseguit certs directores de produir efectes màgics de realisme contrastant, és degut a llur malícia, a aquesta condició que avui es cotitza tant.

Els directores alemanys com Pabst, com Lubitsch, un francès com René Clair, presenten al públic uns productes maravillosos d'aquesta fina, intencionada i deliciosa malícia, que tant commou els intel·ligents gustadors de cinema. Aquests artistes han arribat a crear un gust i un paladar especial en els espectadors, han arribat a convertir en substància fada molts films americans, que anys enrera ens haurien semblat molt bons, però que els manca la malícia necessària.

Actualment es projecta a Barcelona una notable producció que ha dut una aflluència considerable de públic a contemplar-la. Em refereixo al film de *Tarzan*. Abans d'anar-lo a veure, he sentit l'opinió d'alguns gustadors de cinema, i tots han somrigut una mica, alguns m'han dit que era una producció puèrri i dolenta en definitiva. He volgut veure el film, i he comprès de seguida per què la crítica — aquella crítica d'hipopotàmica rigidesa que juga sempre els mots de la gran vaguetat — no podia donar-li bel·ligerància, i se'l tenia de pendre entre somriures. És natural que sigui així; al film li falta la condició essencial, li falta malícia.

Es tracta d'una producció en la qual juguen elements difícilissims de governar, com són un campió mundial de natació, elefants, simis, lleons, panteres, precipicis, masses enormes de naturales, pigmeus mal intencionats, etc. I això no juga amb quell criteri realista de les documentals més o menys trucades, sinó que juga dins d'un argument meravellós, d'antiga història oriental, un argument per esborronar i entusiasmar les criatures i les persones primàries.

Entre els simis autèntics, figuren actors disfressats de gorilla, i això, naturalment, indigna una part dels espectadors. Els animals autèntics és possible que tots siguin de circ, o si no són de circ aspiren a tenir un premi d'aquests que donen les societats econòmiques, per llur excel·lent tarannà.

Weissmuller, el protagonista, no és cap home salvatge, és un atleta complet, un exemplar anatómic perfecte, resultant d'un món mecànic de cap a peus. Ara bé, és cert que tot el personal del film és trucat, que el paisatge la majoria de les vegades és de cartó i de paper pintat; però per trucs que hi hagi, els lleons són lleons de debò, i els elefants i els cocodrils no són de cautxú ni de seda, i les coses que arriba a fer Weissmuller amb totes aquestes besties fan rodar el cap de l'home més exigent.

Tot el film no és altra cosa que una gran fantasia de circ, però una fantasia de circ extraordinària, com jo confesso que no n'he vista mai cap, ni comprenc com és possible que es pugui realitzar sense tenir tractes amb el dimoni o amb algun bruixot d'aquests que proporcionen gràcies sobrenaturals. Amb el film de *Tarzan*, l'espectador pot veure com es realitzen davant dels seus ulls coses que només són possibles en les pàgines de les *Mil i una nits*, i moltes estones, aquest Weissmuller fa pensar en aquell Mowgli sobrehumà que Kipling va crear en el seu famosíssim *Jungle book*.

Ara bé, en aquest film no hi aneu a buscar gens d'aquesta malícia; els trucs, els miratges, que són infinits, depenen d'un altre ordre de coses. Les persones aficionades al circ, que encara s'emocionen per alguna cosa anterior a la creació del clima de la malícia, poden trobar en *Tarzan* un espectacle únic, potser el més sensacional que s'ha vist. Jo, que sóc un devot de la malícia, m'adono que encara puc prescindir d'aquesta excel·lent condició davant d'una obra de mèrit positiu, com aquest film que ha motivat el meu comentari.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

**Restaurant Aeri**  
TORRE JAUME I  
Com a la cabina del Zeppelin  
Confort, Aire, Sol, Bona taula  
Panorames esplèndits  
Servei a la carta i coberts



EL NOSTRE PARLAMENT

# La redempció de la Ciutadella

Pròsper de Verboom, l'enginyer holandès autor dels plans d'aquella Ciutadella que fou dreçada com a càstig a la ciutat de Barcelona, poc s'havia de pensar que d'aquella enorme fàbrica amb els anys no en quedaria gairebé res. I que l'única romanalla serviria d'estatge al Parlament d'una Catalunya lliure.

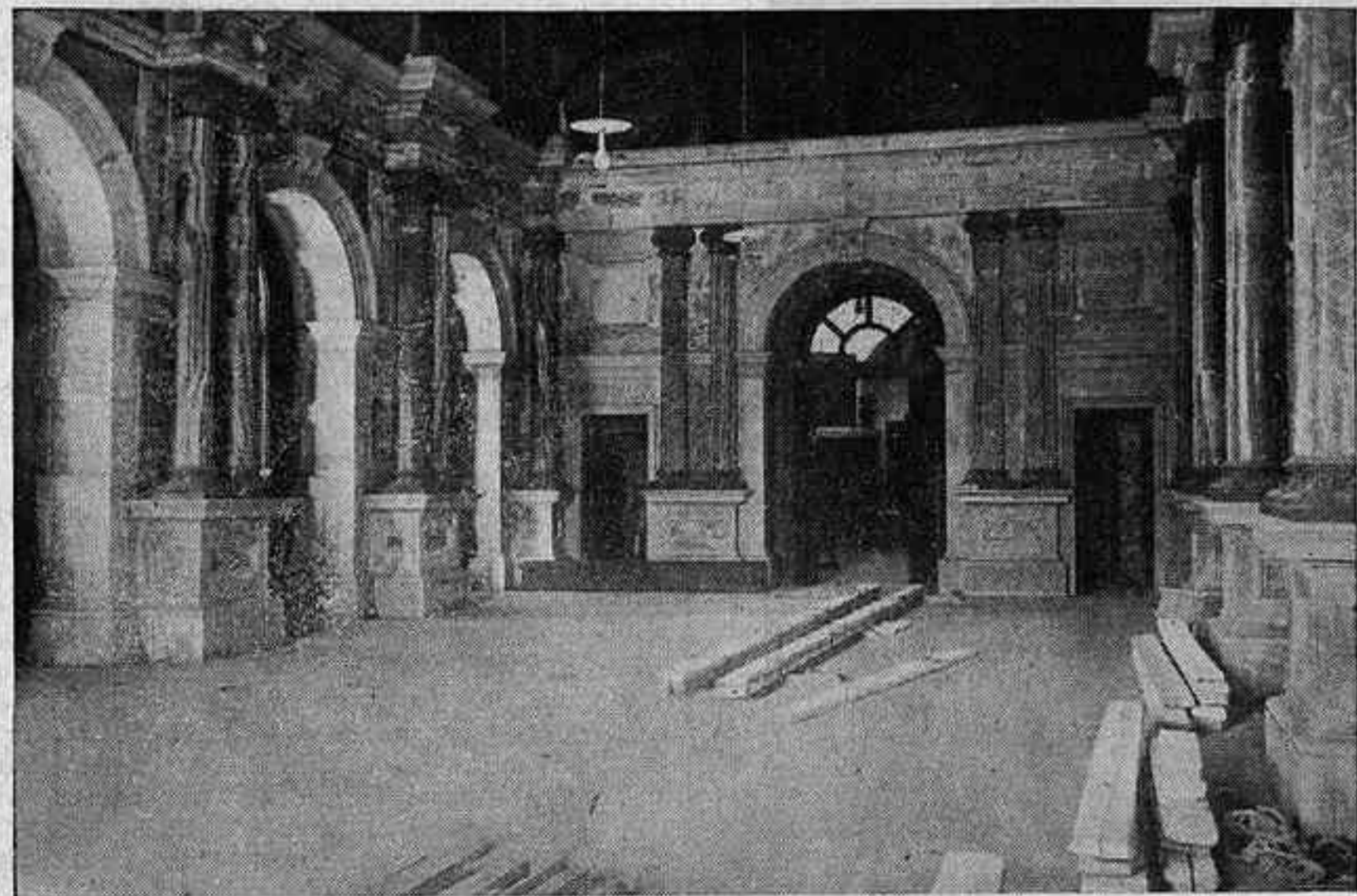
No era pas per això que ell treballava, seguint instruccions de Felip V i sota ordres directes del governador i capità general del Principat, marqués de Castel-Rodrigo. No era pas per això, sinó tot al contrari. Bar-

s'aferrava la tirania borbònica en santuari de la Pàtria.

Aquesta és l'única guerra que ha fet la Ciutadella i l'ha guanyada el poble contra els reis.

\*\*\*

Així el Parlament de Catalunya es reunirà en aquest lloc, ara voltat de jardins ameníssims, freqüentats per coloms sociables i pardals més esquerps; a voltes hi bramula el lleó i el tigre. I no gaire lluny d'allà on es reuneixen els diputats podreu veure per pocs cèntims l'ós blanc, vingut



Un interior de l'edifici del Parlament

celona, la rebel, cap i casal d'aquella Catalunya que sempre plantava cara als monarques, calia que fos intimidada per sempre més. Ensorrada al seu flanc, rosegant-la eternament, una immensa Ciutadella, construïda amb tots els avenços de l'art militar, l'anoreava, la tenia ben segura dins l'esclavatge. No es tractava de cap fortificació que protegís la ciutat dels seus enemics. En aquest sentit el colós era impotent; una segona fortificació, el fort del *Príncipe Pio*, situat absurdament, la inutilitzava d'aquesta banda. La Ciutadella no servia per res; purament per fer por.

I ni por va fer. Era endebades que enfocés els seus canons contra Barcelona; eren endebades els seus murs i fossats: un dia els francesos s'hi van instal·lar sense disparar un tret. Car tota aquella massa de pedra no tenia gens d'ànima. Era una cosa perfectament inòcua. Ni el pas del fatídic comte d'Espanya, que penjava raïms de ciutadans a l'esplanada, aconseguí donar-li prestigi.

Al contrari: ni durant els moments de més abjecció el barceloní pogué oblidar la història d'aquelles pedres maleïdes. El barri de Ribera, derrocat. Els ciutadans obligats a treballar en l'enderroc i en la construcció de la Ciutadella, a raó de quaranta viatges diaris, pagats a dos rals, per tot jornal. Després, aquelles boques de bronze mirant a Barcelona en to de provocació i d'amenaça. Després, l'ofici exclusivament carcerari d'aquell castell d'ignomínia. Tot l'odi contra Catalunya, i tot l'esperit borbònic eren simbolitzats per la Ciutadella.

Mai Barcelona no va parar fins a demuntar aquella vergonya... En lloc d'ella hi ha uns jardins de la ciutat; cosa pacífica; i, l'edificació subsistent serveix, el dia de la llibertat de Catalunya, de recés al Parlament de la nostra terra. Així s'ha restablert la justícia; Catalunya s'ha venjat convertint els mateixos llocs des d'on

del Pol Àrtic. Aquesta proximitat d'una assemblea amb una *ménagerie* es presta a llargues meditacions. Qui sap si, en dies d'apassionament, l'eloqüència tribunària arribarà a esparcir, amb el tro de la invectiva, l'ànima guarida d'espants de les feres? Qui sap si els simis, que tenen tan agut el sentit d'imitació, ara no es posaran a escarnir grans personatges? Potser les gàbies de lloros seran un eco dels debats parlamentaris. I la foca que tan bé es capbussa si li llancen una mica de peix, simularà l'aferrista sempre amb l'ull alerta. Quina semblança els vanitosos trobaran amb els paons! I l'elefant no semblarà un solemne conseller, més solemne que els de veres?...

Sigui com sigui, en patiran els infants que solien triar els voltants de l'edifici per a jugar-hi i que ara uns senyors grans els en vindran a treure per jugar-hi ells, però amb pretensions. Ens estranya que als nostres dies, ara que la sensibilitat és tan de moda, hom no ho hagi tingut en compte. Un altre dels perjudicats serà aquell home que ven xufles, cacauets i tramussos que porta dintre d'un cistell junt amb uns balances. Ell es refia dels infants, de les minyones i dels soldats; però dubtem que tingui tan bona acollida entre els nostres parlamentaris.

Tota aquesta gent humil ara s'haurà de cercar lloc on esbargir-se. Quant a les feres, hi ha motius de creure que s'estaran quietes i no faran remor. Per un si de cas, l'Esquerra ja ha fet nomenar diputat el senyor Màrtir Rossell i Vilà, el qual, com tots sabeu, és generalíssim de tots els lleons, tigres, panteres i hienes de mar i de terra. I si mai, a mitja sessió aquests felins i canids tinguessin el mal acudí de fer xirri-nola, el senyor Rossell es limitaria a treure el cap per una finestra i cridar: «Ah, si vinc!...» I es faria altre cop el silenci.

ROSSEND LLATES

# Mirant a fora

## Una solució

Tots els organismes públics, tots les publicacions rebent sovint, de paraula o, més sovint, per escrit, propostions per arreglar tot el que cal arreglar, i el que no cal i tot.

Així, el secretari general de la Societat de les Nacions ha rebut una carta, l'autor de la qual és un tal Jan Zdrojewski, ex-jutge, escriptor i pagès (un modern «paysan du Danube»), que indica la manera infal·libre d'instaurar la pau sobre la terra.

El procediment consisteix a cultivar aquesta terra, precisament:

«Tothom ha de treballar la terra, i treballar-la bé. Cal que tots els funcionaris, sense excepció, els professors com els carters, els ordenances com els consellers d'Estat, treballin quatre hores a l'oficina i quatre hores al seu tros de terra. Només cobriran la meitat del sou, però cada un tindrà el seu hortet, el seu corral, que li donarà alguna cosa.»

## Retorn a la terra

Als Estats Units hom evalua en un milió i mig el nombre de les persones que, havent deixat el camp per la ciutat, han hagut de tornar al camp. A aquella xifra cal afegir els no agricultors que han emigrat de la ciutat a cercar treball al camp, on d'altra banda les condicions de vida són menys oneroses.

Oferim aquesta dada a l'autor de la proposició anterior.

## Rigor

Una jove estudianta hongaresa, la senyoreta Maria Hamernyck, de dia seguia els cursos de la Universitat de Budapest, i de nit treballava com a ballarina professional al Moulin Rouge de la capital d'Hongria.

El rector de la Universitat ha invitat la noia a escollir entre els estudis i la coreografia.

La publicitat feta al voltant de l'afar, ha acabat beneficiant la interessada, la qual volia seguir els estudis però no tenia mitjans de vida. Una casa editorial li ha ofert un lloc a les seves oficines, ocupació que ja deuria ésser més del gust de l'inflexible autoritat universitària hongaresa.

## Enyorança

L'ex-rei de Bulgària s'ha cansat de viure a Coburg i vol passar els seus darrers dies a Sofia. El seu xambellà, Gamstcheff, ja ha anat a preparar-li la instal·lació.

Quan la guerra, el tsar dels búlgars escrivia a Guillem II: «Em sento sempre feliç de retrobar-me en aquesta Alemanya que és la meua pàtria d'origen.» Tot i que era descendent del «rei búlgar», Lluís Felip de França, l'ex-sobirà fou un aferrista germanòfil. Però ara es veu que l'encís que trobava a Alemanya ja no li fa efecte.

## Els canvis de nom

Pierre de Pressac, conseller municipal de París, ha presentat recentment una proposició per impedir que d'ara endavant «pels entusiasmes d'una admiració o d'una amistat de vegades excessiva», es modifiqui tan sovint el nom dels carrers. En virtut de la proposició, no es podrà retolar un carrer amb el nom de ningú que no faci almenys deu anys que hagi mort.

A algun lloc més caldria fer una cosa semblant.

## Si ni així...

Paul-Boncour té un oncle, Perrio, que és president de les Conferències de Sant Vicents de Pau. No content de dedicar-se a aquesta obra, s'interessa per la del seu nebot: el desarmament.

L'oncle, doncs, ha fet dir misses per a l'èxit del projecte de Paul-Boncour.

Però, què diran les esquerres, que diran els electors de Paul-Boncour, quan sapiguem això de les misses?

Per de prompte, una publicació humorística ja ha pensat un nom al líder del pacifisme: Sant Vicents de Paul-Boncour.

## Un document trobat

A Nova York s'ha de vendre en pública subhasta un dels dos exemplars de la dita «petició de la branca d'olivera», signada en 1775 per uns quants americans notables que, respectuosament, pregaven per darrera vegada al rei d'Anglaterra, Jordi III, d'accedir a llurs demandes, o, del contrari, proclamarien la independència americana.

Per por que el document es perdés, se n'havien redactat dos exemplars, i cada un d'ells adreçat a Londres en un vaixell diferent. Una de les peticions es conserva a Londres; l'altra, la que està en venda, s'ha trobat, també a Anglaterra, entre els papers de George Fitzwilliams, la família del qual havia heretat els papers de l'escriptor i polític Burke.

Dels signataris d'aquesta petició, vint-i-tres, entre ells Franklin, Jefferson i Adams, havien d'ajuntar llurs firmes l'any següent, en la Declaració d'Independència.

## Somni daurat



El vinater somnia, després de l'elecció de Roosevelt.

(Guerin meschino, Milà)

# Dels deutes de guerra a les possibilitats de pau

La qüestió dels deutes de guerra ha pres aquests dies proporcions un xic greus i constitueix la major preocupació del moment per part de les cancelleries, després que els Estats Units han refusat categòricament de renovar la moratòria. Al Foreign Office es considera aquest el moment més difícil que s'hagi travessat en la postguerra.

S'ha arribat a un acord perfecte entre els governs per insistir fins al límit extrem on obtenen de l'inevitable Hoover una nova dilació en el pagament dels enormes interessos

cat americà. Així com els banes han avançat molts centenars de milions de dòlars als productors de porc, arriquem no solament de sofrir per una crisi financera, sinó d'enganyar els agricultors que s'han compromès a aquesta producció. El sobrant actual és tan gran que és impossible d'ésser absorbit pel consum americà i el producte és susceptible de fer-se malbé.» El president Wilson intervingué de seguida. Els van cloure nous acords amb els governs aliats, els quals es comprometeren a continuar llurs compres a preus



Miting pacifista

que es deuen al govern dels Estats Units.

A l'acord general, naturalment, no figura Itàlia, ja que Mussolini ha fet saber que Itàlia, al venciment del 15 de desembre, pagarà el que deu. El gest mussolinia és degut al fet que Itàlia estipulà amb el predecessor de Hoover un acord sobre els deutes, obtenint reduccions notabilíssimes. Però poc temps després, el Duce contractà grans préstecs a Nova York.

Poincaré havia proposat la formació d'un front únic per a la solució dels problemes econòmics, solució que havia de basar-se en l'anul·lació dels deutes intergovernamentals. Els esforços per a la guerra foren comuns i tots hi contribuïren fins al límit extrem de les forces: els europeus amb enormes sacrificis de l'anomenat *material humà* (horrible definició dels exercitets!), i gairebé tots llurs recursos econòmics, Amèrica amb la tramesa d'algunes desenes de milers d'homes, i gran quantitat d'armes, municions i altres mercaderies, que, en substància, representaven en proporció el valor d'una petita part de l'or europeu que ja havia pres el camí de les arques lanquises.

Poincaré pensava — amb lògica i equitat evidents — que entre els països aliats no havia d'haver-hi disputes econòmiques de cap mena. Certament la continuació del front únic hauria pogut fer guanyar també aquesta batalla econòmica. Probablement Poincaré devia recordar que Lafayette havia anat amb un exercit francès a combatre per la independència dels Estats Units, sense haver pretès mai del Govern d'aquella Confederació el reembors dels cabals despesos per França en aquella generosa expedició militar.

Mussolini no volgué acceptar la tesi de Poincaré, sinó que preferí obrar segons el seu sol criteri en l'arranjament dels deutes a Amèrica. Les seves raons tindria...

\*\*\*

Aquesta qüestió dels deutes — que aui tant d'interès desvetlla en l'opinió pública — constitueix una feixuga herència de la tremenda guerra i té a més a més un origen no sempre net.

Lord Hugh Cecil — un dels més eminents homes del Parlament anglès, pertanyent a la cèlebre *governing family* que ha donat quasi tots els primers ministres durant els regnats d'Elisabet i de Victòria — recorda, amb molta oportunitat, que una gran part dels deutes europeus envers els Estats Units és formada per proveïments de mercaderies, i per tant, almenys en part, hauria d'ésser reemborsada en espècies.

A aquest propòsit val la pena de referir-se als documents publicats per R. S. Barker en el llibre retolat *Woodrow Wilson and World Settlement*. Entre altres coses, s'hi aprèn com, angixada per haver de continuar — a preus de guerra que ja sense èxit havia provat de fer reduir — contraient deutes pel seu propi compte i pel de tots els aliats, dels quals es constituïa garant, Anglaterra revocà l'ordre d'adquisicions mensuals mantingudes regularment fins aleshores.

El mateix dia, Hoover — l'home que presidia a Europa la distribució dels gèneres americans — escriví una lletra angixosa a Wilson, sobre la gravetat de la situació que es venia a crear. Aquesta gravetat consistia en l'existència d'un stock de 200.000 tones de porc, invendibles als Estats Units. «Si no es troba un camí de sortida — escrivia Hoover a Wilson — una catàstrofe amenaça el mer-

cat americà. Això s'esdevenia el 8 de gener de 1919.

La gran majoria de les compres fetes pels països aliats a l'Amèrica del Nord representen xifres corresponents a un valor quàdruple de l'efectiu de les mercaderies. Quan es suscita aquest caire de la qüestió, els nord-americans responen que s'ha fet una notable reducció a conseqüència d'acords que han intervingut, però la resposta no pot considerar-se satisfactòria, sobretot per França i per Anglaterra, que en definitiva haurien de pagar més del doble de les sumes establertes en el mateix acord.

\*\*\*

Precisament Hoover, que és un dels americans que no té massa motius d'imprecar contra la guerra, vol demostrar, en l'últim període de la seva presidència, una certa aversió a Europa. Oblida, però, els compromisos morals per ell contractats a Lausana, després dels quals França pogué arribar a aquelles conclusions que permetrien el feliç resultat de la Conferència de les Reparacions, demostrant amb l'evidència dels fets quins sentiments conciliadors animen el cap del govern francès, Herriot.

Sigui com sigui, les negociacions diplomàtiques continuen, però és aventurada tota precisió sobre l'estat en què es troben.

Per estranya coincidència, mentre aquests poc agradables residus de la guerra pertorben la humanitat, a Ginebra es treballa per arribar a un acord per al desarmament, que si s'assolís constituïria el primer pas efectiu en el camí de la pau.

El penós record, perquè és de caràcter econòmic, hauria d'influir beneficiament en les tasques ginebrines, però fins ara no se n'adverteix cap símptoma.

Es veritat que alguna cosa s'ha obtingut quant a fer mudar Alemanya de tàctica, ja que ha acceptat finalment de participar a la famosa Conferència dels Cinc, que per l'obstruccionisme de Berlín no s'ha pogut reunir fins ara. Però això és degut a l'actitud resolta i ferma del Quai d'Orsay, que ha posat la Wilhelmstrasse davant de l'inevitable dilema d'ésser exclosa de qualsevulla discussió internacional, i per tant aïllada, si persistia en la seva conducta obstruccionista, o de reprendre les seves relacions normals amb Ginebra.

Sembla que el projecte francès segueixi essent considerat l'únic capaç de resoldre el problema del desarmament, encara que Anglaterra havia volgut presentar algunes propostions, que si tècnicament tenen l'aparència de facilitar la solució de la qüestió que justament apassiona tant el món, en la pràctica no farien sinó complicar-la.

Un pas notable, sempre des del punt de vista pacífic, és el del pacte de no agressió o de conciliació estipulat aquests dies entre els governs de París i de Varsòvia i el de Moscou. La importància d'aquest acostament franco-rus i russo-polonès és enorme, especialment per les conseqüències que en poden derivar. Alguna cosa d'anàleg hauria de concloure's entre Bucarest i Moscou, però les negociacions, després de diverses fases, han fracassat. Per què? L'enigma no és inexplicable per qui sap, com nosaltres, que Titulesco ressent més del que sembla la influència mussoliniana.

En aquests dies s'alternen records de guerra i propòsits de pau. És una estranyesa que demostra com, sovint, també la història té els seus capritxos.

TIGGIS

**RADIO CATALONIA**  
133 BALMES 133  
AGENCIA  
**CROSLEY**  
5 lmps CHEVALIER 635 Ps  
5 lmparas PACHI 585  
4 lmps. CHIQUILIN 455  
20 mesos de crèdit  
Receptors a 2'50 ptes, setmana

EXCLUSIVES DE VENDA  
**URALITA, S. A.**  
OBJECTES PER A PRESENTS  
Cristalls Orrefors : Porcellanes Ginori-Copenhaguen  
Plateria, etc.  
Passeig de Gràcia, 90      Passeig de Gràcia, 47

Sensacional descobriment  
contra els cabells blancs,  
transparent com l'aigua, i  
que no embruta el cabell  
**Aigua de Colònia**  
**MISTERIOSA**  
LABORATORIS · APARTAT 239



CAP A UNA DECADENCIA DE LA RAÇA CATALANA?

# El problema demogràfic de Catalunya

En aquests moments en què anem a estructurar les lleis fonamentals de la nostra autonomia i ens trobem davant un tombant històric en l'evolució de la nostra vida col·lectiva, cal estudiar a fons tots els problemes inherents a la nostra personalitat nacional i endegar-los vers una solució favorable pels destins de la nostra pàtria.

Cap de les qüestions dels problemes de Catalunya que la realitat ens planteja no ha adquirit, potser, la importància i la gravetat que conté el problema demogràfic, que es presenta agreujat d'una manera alarmant per un altre problema, les conseqüències del qual no han estat potser prou medidats: el problema de la immigració.

acions Econòmiques de la Generalitat de Catalunya, la competència del qual sobre aquestes qüestions no és necessari adjectivar.

Heus ací com ha contestat el nostre entrevistat les preguntes que li hem adreçat:

—*Existeix realment una minva, que s'accelera regularment, de la prolificitat dels catalans?*  
—Cal només examinar les estadístiques demogràfiques dels darrers setanta anys per

eficient d'augment vegetatiu de la població catalana, que tot i el fort contingent foraster, més fecund, no passa del 4 per mil, ens col·loca en els darrers llocs, amb França, Anglaterra i Suïssa, en l'escala de la fertilitat dels diferents països del continent europeu.

—*Pot ésser atribuït aquest empobriment demogràfic a una decadència de la raça?*  
—En els primers temps de manifestar-se aquest empobriment demogràfic no podia parlar-se de decadència racial, perquè era degut a l'augment del benestar material que, com és sabut, determina una limitació voluntària de la prole per assegurar als fills el mateix nivell de vida de què gaudeixen els pares, però quan fa moir de temps que actuen aquestes pràctiques limitatives, sobretot quan s'efectuen en forma rudimentària, perjudicial per l'organisme humà, pot tèmper-se que la potencialitat de la raça n'hagi sofert. Això és el que caldria esbrinar científicament.

Els anglo-saxons volen presentar les pràctiques mal anomenades «neo-malthusianes» com producte d'una major noció de responsabilitat dels pares, però quan comencen tan aviat com a Catalunya que necessita gent, poden ésser considerades com el producte d'un fort decaïment moral que pot denotar e's inicis d'una degeneració racial.

—*De quin caràcter són les causes que provoquen aquesta disminució de la capacitat fisiològica dels catalans?*

—Ja hem dit que la causa principal és l'egoisme dels pares que no volen fer massa sacrificis per posar al món gaires fills, i si no és directa ve a ésser indirecta en proposar-se assegurar als fills un nivell de vida igual o superior al dels pares. Influeixen també el retard en els casaments, el major paper social de la dona que li fa molestes les nombroses gravidesses, els estralls que entre el nostre jovent, especialment rural, causen les malalties venèries i potser aquella degeneració racial en inici.

—*Quines són les causes que motiven la immigració creixent de no catalans a la nostra terra?*

—Com que Catalunya no ha arribat, ni molt menys ho havia fet en iniciar-se la decadència demogràfica, a l'«optimum» quantitatiu de la població, sinó que li cal una població fortament creixent per poder continuar l'ascensió industrial i com que la limitació de les naixences impedeix trobar mà d'obra abundant, s'ha d'importar de fora. Els forasters passen de mig milió, la qual cosa representa el 18 per cent de la població, quan a França, país posat com a model d'empobriment demogràfic, els estrangers hi són el 7,5 per cent. Aquesta immi-

gració forastera tendeix a augmentar sempre que les circumstàncies econòmiques ho permeten, perquè Catalunya, com pot veure's en el gràfic, és com el coll d'un embut, que està ple d'un líquid més dens a dalt que a baix.

—*Quin creieu que pot ésser l'esdevenidor de Catalunya cas de continuar l'estat de coses actual?*

—Si l'estat de coses actual continua, la població de raça catalana començarà a min-

tar la divisió de la nostra població en castes, una de les quals fóra la dels obrers no especialitzats, forasters gairebé tots, més fecunds que nosaltres i difícilment assimilables, camp abonat per a l'anarquisme i tot afany de revolta social. S'ha de fugir d'una divisió en Eloi i Morlocks, si volem obtenir la pau social i mantenir nuclis directius amb capacitat de treball i iniciatives. Per això el camí més eficaç és la catalanització total de l'ensenyament que faciliti l'assimilació.

—*Quines conseqüències polítiques i econòmiques pot portar la persistència de la situació demogràfica actual?*

—Si continuem a la babalà, sense preocupar-nos d'estudiar els nuclis immigratoris i facilitar llur assimilació, com una mena d'Estats Units en petit, sense el control que aquells exerceixen damunt els aliens, ens podem trobar dintre de pocs anys amb conflictes importants d'ordre polític i econòmic que fins ara no han fet més que deixar-se entreveure. La immigració incontrolada pot esdevenir, en comptes d'un factor de progrés, una força disgregadora, l'acció de la qual encara es faria sentir més en moments de forta crisi econòmica.

—*Quins mitjans caldria emprar per a solucionar aquests problemes?*

—Es difícil, per no dir impossible, assenyalar remeis abans d'haver estudiat a fons la malaltia. Cal per això que tots els que senten interès per aquestes qüestions — estadístics, biòlegs, higienistes, economistes — s'apleguin tant al voltant d'una institució de caràcter oficial, que podria ésser un Institut dels estudis de la població, com al voltant d'una Societat d'Eugènica que funcioni moguda per la iniciativa privada. El primer podria estudiar el problema des del punt de vista quantitatiu, i la segona des del qualitatiu, que és el més delicat. Ambdós podrien fer una propaganda racional per fer veure als catalans la responsabilitat que els incumbeix en sabotejar el futur de la nostra raça i propugnar mesures de govern per combatre les malalties venèries amb consultoris modernament utilitzats i atacar el mal a l'arrel; sobretot a les comarques, creant clíniques per tot Catalunya per fer fàcil i poc costós el deslliurament, augmentant els impostos als rics amb pocs fills i donant subsidis o borses d'estudi als fills de famílies nombroses, etc. Pensem tots en la responsabilitat de la nostra generació que ha vist el retorn de les llibertats a un país que entre tots deixem envellir i a una raça que, de seguir les coses com fins ara, aviat no es podrà dir catalana.

S. M.

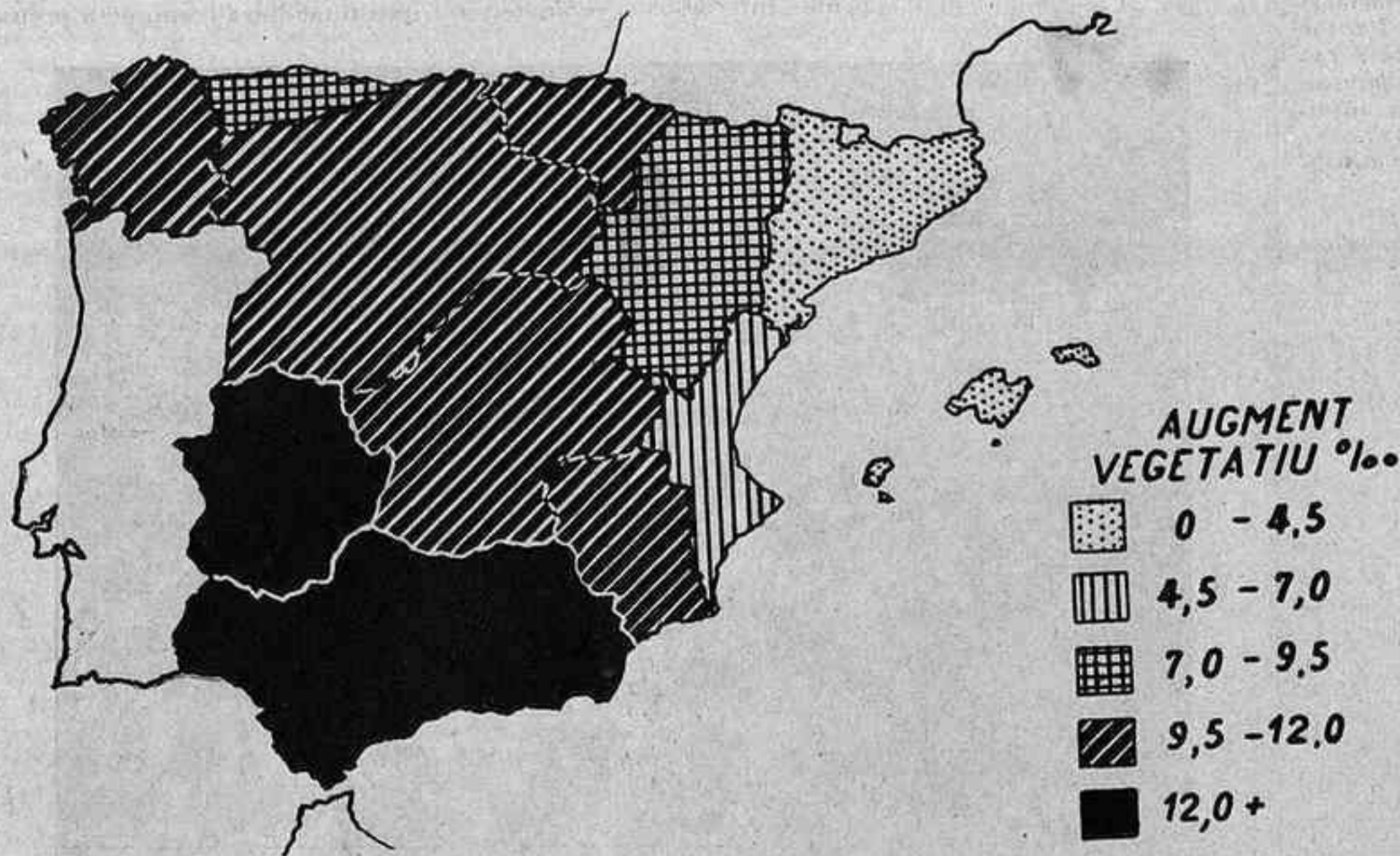


JOSEP A. VANDELLOS  
Director de l'Institut d'Investigacions Econòmiques de la Generalitat de Catalunya

var a casa nostra cap a l'any 1950, i com que la d'origen foraster va en continuat augment, abans de fi de segle a la ciutat de Barcelona i altres nuclis industrials la població forastera serà superior a la catalana, i la immigració haurà començat a envair les províncies predominantment agrícoles, com Girona, Tarragona i Lleida, on no hi haurà prou braços per cultivar a terra.

—*Quines repercussions pot tenir en la constitució de la raça catalana la immigració dels habitants de les altres terres d'Espanya?*

—Encara que els fets ens permetessin ésser optimistes sobre les condicions futures, és a dir, tot i que creiéssim en una regirada més o menys gran de l'actual empobriment demogràfic, sempre haurem de comptar amb la immigració d'altres terres ibèriques. Cal, per tant, estudiar científicament les barreges de catalans, amb aragonesos, murcians i andalusos, veure quines són més favorables i facilitar l'accés a les capes superiors de la societat de's elements més capacitats entre els forasters. Cal evi-



Cal tenir en compte una sèrie d'elements i de coincidències que contribueixen a trobar una resposta pessimista a aquesta pregunta: la situació de decadència vital en què es troba Catalunya en el moment que ha de realitzar la seva autonomia, l'alarmant empobriment de la capacitat reproductiva que sofrem, la qual és tres vegades inferior a la dels pobles de la resta d'Espanya, la possibilitat de la constitució d'un tipus d'home de qualitats racials inferiors a causa de l'assimilació dels elements d'immigració, etc.

Per a informar els nostres lectors respecte la veritable transcendència de tots aquests problemes ens hem entrevistat amb el senyor Josep A. Vandellos, catedràtic d'Estadística i Director de l'Institut d'Investiga-

veure l'abast d'aquella minva, que no és d'ara, sinó que ja havia preocupat els pocs estudiosos d'aquestes qüestions a Catalunya (doctor Puig i Sais, Tallada, etc.). Els coeficients de natalitat per mil habitants, que eren en 1861-1870 de 41'1 a Girona, 35'4 a Barcelona, 36'6 a Tarragona i 33'05 a Lleida, han disminuït contínuament i en proporció tal que en 1931 han estat 18'5 a Girona, 18'8 a Barcelona, 17'7 a Tarragona i 19'2 a Lleida. Catalunya, que no pogué aprofitar-se d'aquesta alta natalitat per augmentar fortament la seva població degut a les guerres civils i colonials, a les epidèmies i l'emigració a Amèrica, tampoc no ho pot fer ara perquè a una mortalitat baixa li correspon ara una natalitat encara més baixa proporcionalment. L'actual co-

**RICINO GOLOSO** DELICIOSO PURGANTE

**GUTENBERG, S. A.**

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laletana, 4  
Tel. 15524 - BARCELONA

# Li oferiran...

Mil marques de noms semblants...

Fins tal vegada de presentació exterior quasi igual

Mes... vostè deu exigir sempre

LA MARCA DE QUALITAT

# R. C. A. RADIOIOLA

Producció de la "Radio Corporation of America"

DE VENDA ALS PRINCIPALS ESTABLIMENTS





## EL CINEMA

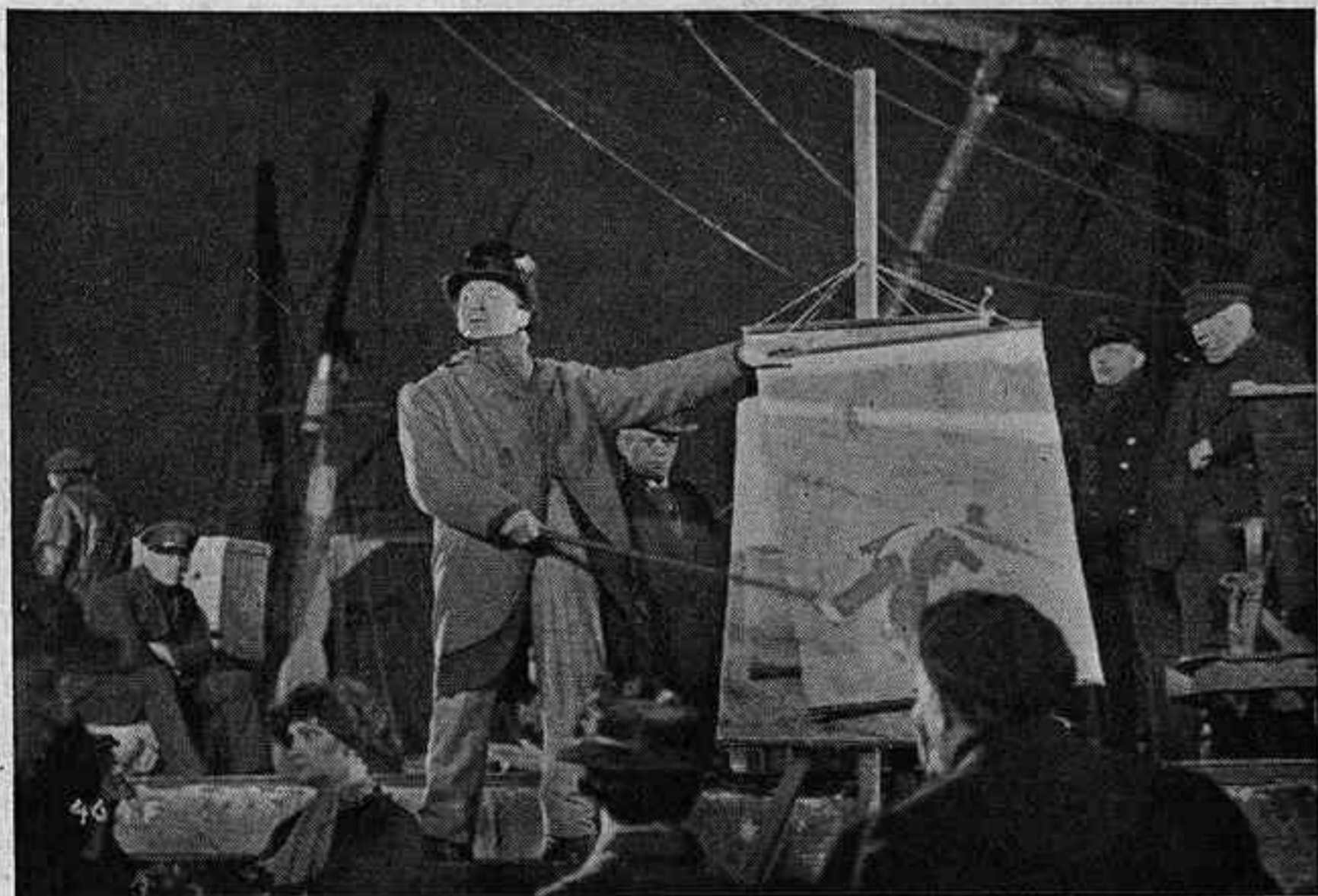
L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

## Aquesta setmana

## «Remordiment»

Tothom està d'acord a lloar les excel·lències del film *Remordiment*, la darrera obra d'Ernst Lubitsch, que cada dia es projecta al Coliseum. En efecte, en aquest bell film hem trobat aquelles inconfusibles qualitats de l'estil tan personal del cèlebre director alemany. Continua Lubitsch, amb *Remordiment*, la seva brillant carrera de cineasta, que ahir ens valia films inoblidables

el presenta amb un accent intens, que fa una impressió tan profunda com original. Un Londres vagament convencional, fums i pintoresc. Un personal heteroclit compost de trinxeraires, mendicants, prostitutes i lladregots. Un humor agre i una feretgera passió a exhibir xacres físiques i morals. Una atmosfera insalubre sembla penetrar aquesta gent i aquestes coses transfigurades gràcies a la traça de Pabst en alguna cosa de fantasmagòrica. I tot per



«L'Opéra de Quat'sous»

com *El ventall de Lady Windermere* o *El príncep estudiant*.

Lubitsch domina com pocs el llenguatge cinematogràfic. Els dos films citats en són exemples colpidors. El primer té una importància enorme dins la història del cinema. Conjuntament amb Chaplin i Von Stroheim, Lubitsch inaugurava en aquella època la veritable comèdia psicològica en el cinema. Quant al segon film, extret de la famosa obra de Förster, és una pura simfonia visual que demostra com el punt de partida eminentment teatral no influeix per res en la tasca pejorativament cinematogràfica del director.

El tema, en *Remordiment*, era difícil. Com que es tracta d'un conflicte de consciència. Ens trobem enfront d'un drama d'ordre interior que interessa fins quatre personatges. Amb una brevetat sorprenent, per una perspicax selecció de situacions característiques i d'actituds significades, aquells personatges s'imposen tot seguit a l'espectador amb un accent precís d'humanitat. I tot contribueix a crear l'ambient moral. Lubitsch realitza un veritable *tour de force*, concentrant el seu assumpte al màxim. Els crítics han dit que el ritme era alemany, és a dir lent. No ho contradiem. Diguem només que el públic no és conscient d'aquesta lentitud. Prova que el director ha encertat just. Mesura, sobretot mesura, heus ací la característica d'*Amor etern*, d'*El Patriota* i de *Remordiment*. Heus ací el fruit d'una organització tècnica prodigiosa, d'una història de trenta anys d'experiències fructuoses! Lubitsch treballa amb precisió matemàtica. És un mètode que malauradament no s'aprèn, perquè si bé sembla mecànic quan ha realitzat l'obra, en canvi, és indubtablement creador quan la realitza.

## «L'Opéra de Quat'sous»

Aquest film que demà presentarà Studio Cines ens sembla el millor film de Pabst de tots els que han vingut a Barcelona. Presenta aquest film un espectacle ple d'extravagància i de fantasia descordada, i

obra i gràcia del treball de la camera, que veritablement transfigura tot el que cospa.

*L'Opéra de quat'sous* és com un *romanso* ple de malícia d'aquells que a les festes foranes un xarlatan us explica amb l'ajut d'unes escenes pintades damunt d'una tela. Un vell barbut l'acompanya amb una música monòtona i us en explica la moralitat. És el rei dels mendicants de Londres. Un home poderós que ha fet amb la misèria un negoci i que té una filla indòcil que es diu Polly. I Polly entra, de braçat amb el rei dels bandolers de Londres, a una casa de mala nota, i quan en surten estan promesos. I el rei dels mendicants esdevé furios en veure la seva filla en mans d'un lladregot. I el cap de policia no pot res contra l'amant de Polly perquè el primer lladregot i el primer policia de Londres són entranyables amics. Aleshores el rei dels mendicants mobilitza les seves forces, que són tots els esguerrats i tots els que sense ésser-ho no tenen inconvenient a semblar-ho, a fi de mantenir sempre viu entre la bona gent l'instint de pietat, i declara la guerra al policia i al lladregot, i s'esdevenen aleshores coses sorprenents que demà veureu si aneu a veure aquest extraordinari film de Pabst. Us asseguruem que és alguna cosa totalment diferent de *L'Atlàntida*.

Hem vist els films que Xavier Güell ha rodats sota el patronatge de la Comissió de Cultura, sobre l'Escola de Mar i colònies escolars de muntanya i de platja. Felicitem la Comissió de Cultura i el realitzador per aquests curts films que tant honoren el nostre cinema escolar. Espèndids de fotografia, tenen la gran amenitat de les coses vives. La vida dels colonials de Calafell, Ripoll, Arbúcies, Santa Fe, el mateix que els banyes a l'Escola de Mar, han estat registrats amb gran encert. Heus ací un pas endavant en aquest ordre d'activitats.

Ahir es va estrenar l'important film de John Ford, *El Doctor Arrowsmith*, del qual ens ocuparem en el número vinent.

JOSEP PALAU

## PANORAMA

## «Teoria general del cinema»

Divendres, dia 25, per iniciativa de l'Associació d'Estudiants de Medicina, Jeroni Moragas, el nostre estimat col·laborador, va donar la seva anunciada conferència sobre *Teoria general del cinema*. Remarcuem el fet en si, que una conferència d'aquest tipus sigui demanada per una agrupació professional evidentment allunyada del camp cinematogràfic, i elevem-lo a la categoria de signe.

Més que no pas una travada successió d'idees, la conferència va ésser un seguit de suggestions, molt finament notades, i comentades amb una viva agilitat; a més a més, d'una manera planera i molt sobria, que feia arribar molt fàcilment tots els conceptes.

Una atenció particular fou dedicada per Jeroni Moragas a glossar l'humorisme al cinema, tema damunt del qual féu girar uns comentaris molt afinats i sensibles. Remarcà — i en glossà la diversitat — les figures de Buster Keaton i Charlie Chaplin.

## «Teatre i cinema»

Fedor Txaliapin, que com ja saben els nostres lectors ha acabat la filmació del seu *Don Quixot*, abans de sortir cap Amèrica, ha estat entrevistat per un periodista parisenc que li ha demanat — actor doble com és — quina diferència hi ha entre el cinema i el teatre. Txaliapin, amb el seu francès detestable i deliciós, s'explica:

—Veureu. És molt senzill. Si jo he de dir: «Ah, Déu meu!» al teatre, jo em retorço les mans d'aquesta manera; però si jo he de dir: «Ah, Déu meu!» al cinema, faré el mateix gest amb les mans, però sense posar-les davant del rostre. Això és tot.

Això és, efectivament, tot.

## Duhamel i el cinema

Es ben coneguda l'animadversió que el famós home de lletres francès Georges Duhamel — hoste recent de Barcelona — sent pel fet cinematogràfic. Ara acaba de publicar a *Les Annales del cinema*, on planteja el problema de la crisi d'aquest espectacle, tot recordant el sensacional article de René Clair, que MIRADOR va recollir oportunament.

René Clair proposava la creació d'una censura contra les bestieses. Però, diu Duhamel, nosaltres voldríem que existís aquesta censura sempre que els instruments coercitius fossin a mans nostres. Perquè elsensors que hi haguessin fossin recusables, ja ens en podem passar.

«En el fons — estima Duhamel — la censura existeix. És la sumària i sobirana del públic. Cada poble té el cinema que es mereix.»



Passeig de Gràcia, 57

Telèfon 79681

Sessió continua de 3 a 8 i mitja i de 10 a 12 nit

## NOTICIARI FOX

## Reportatges Cineac

## La indústria textil

(Documental)

## Exit de la Catifa Màgica Fox

## A tot drap

Equip sonor R. C. A. Photophone

## Federico García Sanchiz

torna a Barcelona per oferir-nos les seves impressions de viatge, a explicar-nos mil anècdotes divertides, a emocionar-nos amb les seves evocacions gairebé diguem-ne plàstiques, a endur-se'ns amb l'encís de les seves creacions poètiques. Ara serà Orient el tema que oferirà als nostres sentits. Turquia. Terra Santa. Egipte. Quin altre més suggestiu i prometedor d'un interès excepcional? El nostre públic intel·ligent acollirà el gran artista amb l'entusiasme de sempre, i acudirà al Palau de la Música Catalana per a fer el gran viatge a Orient, guiat per aquest artista incomparable.

L'OPERETA CINEMATOGRAFICA

## «El Congrés es diverteix»

Heus ací un film que venia precedit d'una propaganda enorme, un dels elements de la qual era la xifra en milions de marcs o que havia costat la seva realització.

Certament, és una obra de gran espectacle i, per tant, es pot creure tot el que es digui quant al seu cost. Les decoracions immenses i les grans multituds que hi apareixen donen ben bé la impressió desitjada de la capital d'un imperi on es van a reunir uns quants sobirans i uns quants mi-

seduir per tot d'allicients que els aparten de les greus deliberacions? La sessió del Congrés en què, al volt de la llarga taula, els cadrials amb l'escut de cada país dansen, amb la sola presència de Metternich, és una maliciosa al·lusió ben reeixida.

Però, tot d'una, a la meitat del fastuós ball de gala, la notícia sensacional: Napoleó acaba de desembarcar, fugint del captiveri d'Elba. Té lloc la gran escampada, i el tsar se n'ha de tornar a Rússia. Napo-



Lilian Harvey

nistres de potències europees que han de decidir no menys que la sort d'Europa, mentre Napoleó es rosega els punys a l'illa d'Elba, amb gran fruïció de l'astut Metternich.

Ens trobem doncs a la Viena de principis del segle passat, ciutat que, pel que fa a la dolçor de viure, no admet comparacions amb gaires més. Però no ens trobem davant d'un film històric, cosa que ja s'ha volgut donar a entendre amb el títol del film, que no s'anomena *El Congrés de Viena*, sinó *El Congrés es diverteix*.

Per bastir una opereta, és clar que convenia més a Erik Charrell, director d'aquesta pel·lícula, una trama lleugera i sentimental, que no pas l'evocació històrica d'un moment tan decisiu per als destins d'Europa com ho fou aquell Congrés.

Així doncs, la història juga un paper insignificant, el Congrés és un pur pretext perquè el jove i ben plantat tsar de totes les Rússies (Henry Garat) s'enamori d'una guanterera (Lilian Harvey) que a la seva arribada a Viena li llença un ram de flors amb l'anunci de la botiga. S'ha temut que les flors amaguen un artefacte sospitos, que diuen les gaselles, i la guanterera és detinguda. El tsar la visita, la fa posar en llibertat i se l'enduu als jardins de Neuringen, a començar un idilli harmonitzat de cançons, com és de llei en tota opereta que s'estimi. En pagar el tsar, la guanterera s'adona de la semblança del seu acompanyant amb l'efigie gravada en la moneda. Es convenç que això no és un somni, quan l'endema la vènen a buscar a casa per instal·lar-la en una villa dels afores, en el camí de la qual és a la seva vegada harmonitzat per una cançó que els discos ja s'han encarregat de recollir àdhuc en una cursi versió espanyola.

Al maquiavèlic Metternich tot això li va molt bé. Què de millor per fer el que li doni la gana, si els congressistes es deixen

leó no sols ha entrebancat els plans de Metternich, sinó que ha destorbat un idilli. Un idilli que haurà estat com un somni, com canta Lilian Harvey.

\*\*\*

*El Congrés es diverteix* és una opereta, com tothom sap. Això vol dir que no cal anar a cercar-hi res més que el que les paraules «opereta cinematogràfica» volen dir. En aquest gènere, que no ha pogut passar al cinema fins a l'adventiment del sonor, una sola cosa s'ha de prendre: fer passar distretament l'estona al gros públic. Voler enfocar aquesta mena d'obres des de qualsevol altre punt de vista, és totalment fora de lloc.

Cal prescindir dels criteris i dels patrons de judici amb els quals s'enfocaven els altres films per mirar només un aspecte: si realment l'opereta cinematogràfica que hom veu procura, per mitjans assequibles a tothom, aquella evasió del quotidià, aquella distracció sense preocupacions, que el gran públic aprecia. No s'ha d'ésser exigent pel que fa a les inversemblances, als anacronismes, a la veritat històrica.

En aquest sentit, *El Congrés es diverteix* és un film del qual no pot estranyar l'èxit que ha tingut pertot. Cal dir que, a despit de certs allargassaments, de certs aturs en el ritme, la pel·lícula és feta amb tota la traça per fer passar una bona estona, tot tocant una mica la corda sentimental, però d'un sentimentalisme banal, que no pot arribar a entristir ningú.

A Barcelona s'ha projectat la versió francesa d'aquest film, amb Lilian Harvey, Henry Garat i Armand Bernard en el paper, que reix d'una manera admirablement còmica, d'ajudant del tsar. Al repartiment de la versió alemanya, figuren els noms de Lilian Harvey, Willy Fritsch i Conrad Veidt.

J. Z.



## Tots els dies al CATALUNYA

Helen Twelvetrees i Charles Bickford

Producció P. D. C. Exclusives Cinnamond Films

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

FANTASIO

AVUI ESTRENA

Mary GLORY  
Romé LEEBYRE  
FLORELLE

MONSIEUR  
MADAME  
Y BIBI

SELECCIONES  
FILMOFONO



# Films de gangsters Vampireses d'ahir i d'avui

El cinema va tenir una vida despreocupada, alegre i brillant mentre els intel·lectuals varen considerar-lo, si no com una cosa menyspreable, almenys inexistente, des del punt de vista de la pura intel·ligència. Aquesta època de llibertat, però, no havia de durar gaire. Un bon dia, els intel·lectuals varen descobrir que Chaplin era un geni, i aleshores, Chaplin va comprendre que ell era alguna cosa més que un gran actor còmic; va descobrir, després de llegir cent

cents. S'ha acabat l'atmosfera simple i viva d'aquelles històries angelicals. És a dir: no s'han acabat. Després d'una pila d'anys d'intervenció europea, el cinema americà es retroba amb les pel·lícules de gangsters. Veiem, per primera vegada, com Hollywood assimila totes les perfeccions tècniques i literàries de l'estranger per a convertir-les en una obra típicament americana. Els films de gangsters no són res més que la resurrecció d'aquelles heroiques

La iniciadora fou, sens dubte de cap mena, la mai prou oblidada Francesca Bertini, que amb les seves mans de dits crispats i gest feli, despenjava els pobres galants en les escenes culminants d'amor. Abillada amb túniques que feien ressorgir el record de l'antiga Grècia; amb gestuacions ampulloses i unes ulleres profundes, suggeridores de passions tempestuoses, que menaven la seva posseïdora a cargolaments inversemblants, cellajunta i tràgicament teatral. Fou la més vamp de totes les seves companyes italianes, puix que Pina Menichelli s'accontentava només de lluir, entre els llavis mig descolos, les seves dents, mentre feia el cap enrera, espolsant-se la crinera com un lleó emmandrit que es desvetllés. I el dia que Francesca Bertini volgué imitar un xic les estrelles ianquis, que llavors començaven d'amarar els públics d'arreu del món amb la seva bellesa, fràgil i ingènua, lliure de dramatismes, la Bertini, bloc de glaç, en tocar-li l'aire renovellador es desglacà.

I per tal de donar més relleu a les protagonistes rosses, ideals, d'ulls blaus plens d'innocència, i posat de col·legiala, els ianquis crearen la dona fatal, perversa i bruna, que en un no-res es feia seus els galants. Una de les primeres fou Theda Bara, que avorria els seus directors amb exigències i capricis, no volent en els seus films cap companya que la superés en bellesa, negant-se, si això s'esqueia, a seguir treballant. Fins que l'arrecorren i, oblidant-la, la feren oblidar de tothom.

Nita Naldi: bruna, com les seves predecessores, amb ulls d'ametlló, negríssims, el mateix que els seus cabells, recollits en tannara, amb unes formes exuberants i una sina opulenta. Sensual de cap a peus: una dona amb sentits i sense sentiments, que, en *Sangre y arena*, feia enflorir d'amor el pobre Valentino. Nita Naldi s'esvai de pressa, com una boira en eixir el sol.

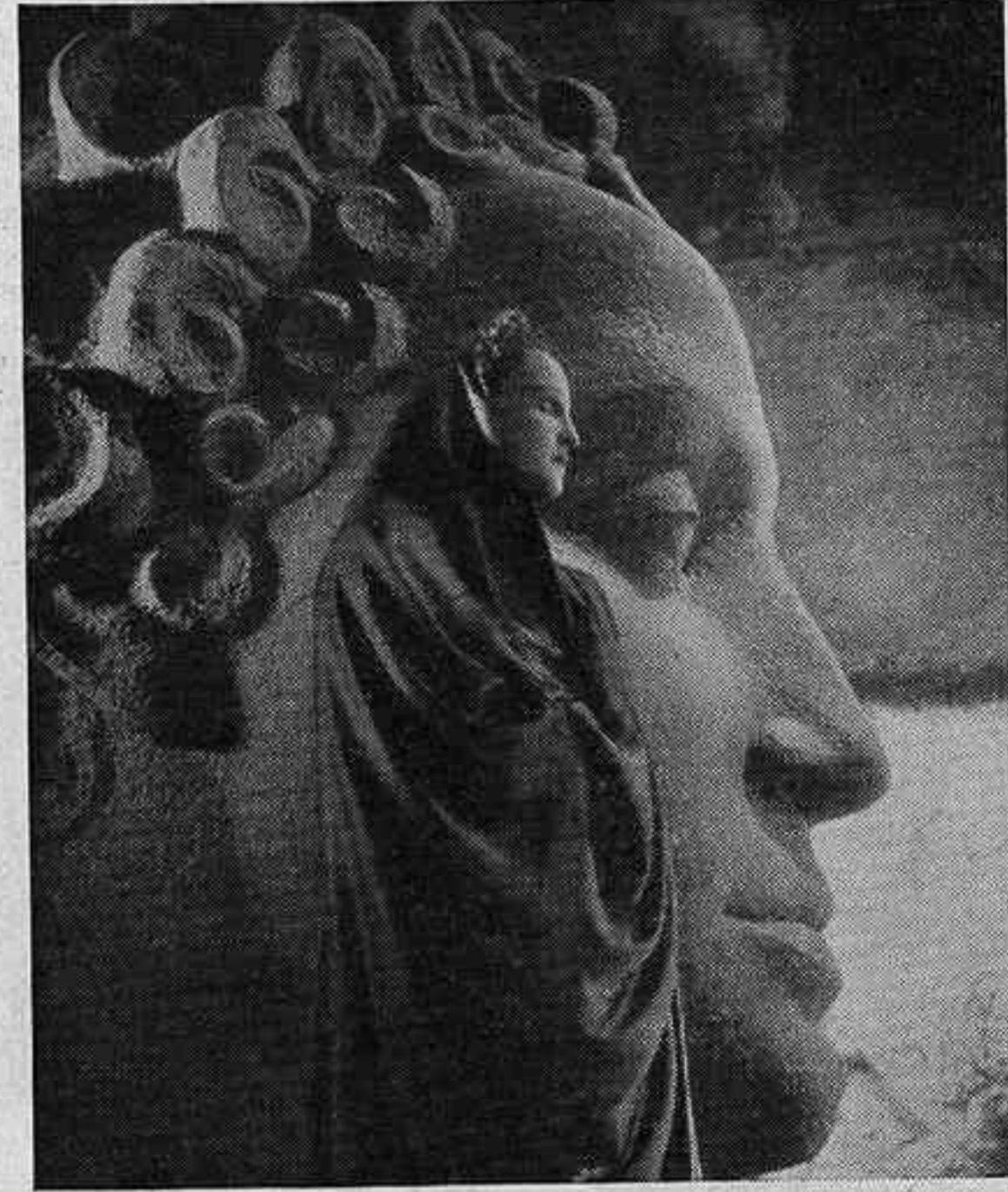
El sol fou Bebe Daniels, la ingènua parmentaire de Harold Lloyd en innumerable films de dues parts, els quals contribuïa a fer un xic passadors la bellesa de la noia.

I, un dia, li donaren un paper força important en *Per què canviar de muller?* junt amb Glòria Swanson i Thomas Meigan, en el qual film Bebe feia de vampiressa, però una vampiressa sense gaires complicacions espirituals, una vamp un xic inexperta, que adhuc s' enamorava de la seva víctima, després de fer els impossibles per a enamorar-la, amb poses plenes d'afectació, ulls amb pestanyes quilomètriques, llavis en forma de cor, i una piga de vellut roge damunt la galta esquerra. I seguí fent de vampiressa a desgrat seu. No li plaia, no s'adeia amb el seu temperament, i aviat fou coneguda en els estudis amb el motiu de la «bona noia dolenta de la Realart». Fins que aconseguí, cosa més difícil que de bell antuvi no sembla, espolsar-se el vampirisme i fer papers de bona noia, plena de naturalitat i gràcia, imponent-se com a bona artista, dintre el, per ella, nou gènere.

Però els directors ianquis s'adonaren, excel·lents coneixedors de la volubilitat del públic, que ja s'havia estandarditzat massa la vamp bruna; i, un bon dia, llançaren, amb el megafon de la seva propaganda per endavant, un film i una nova vampiressa, desconeguda fins llavors. El film es deia *Entre tarongers*, i el que ells qualificaven de vamp, era una xicoteta amb un cos de noi — adéu, sina opulenta de Nita Naldi!

— amb uns cabells rosos i estirats, boca de llavis desdibuixats — adéu, llavis en forma de cor de la Daniels! — i celles de verge bizantina. El nom, Greta Garbo. I el món restà astorat. «Allò» podia desvetllar grans passions? «Allò» que només semblava una dona, que ni es bellugava ni s'estremia, ni deixava gairebé traslluir els seus pensaments, ja que calia endevinar-los, ni

i fent que aquest s'adonés que l'única dona del film era ella, apassionada, sensual i amorosa, qualitats aqueixes que no assolia la dameta jove, que semblava, al costat d'ella, un pom de tarongina sense un bri de perfum. I aquest perfum, sensual com cap altre, vingué a fer-se'l seu una dona tan dona com podia ésser-ho Greta.



Brigitte Helm

Marlene Dietrich. Jannings escollí *L'àngel blau* per a lluiment seu, i no s'adonà, fins després, que qui s'hi lluia era la Dietrich: Jannings i el seu art quedaren eclipsats per l'art de Lola-Lola, sexual i inhumana, que es possessió de l'ànima del pobre professor, i l'enfollí amb la seva bellesa concupiscent. La Marlene, dona intel·ligent, procedí d'una manera inversemblant, alterant els costums de les seves companyes: es cobrí típicament la sina i descobrí les cames, amb unes faldilles minses, curtes, un xic més avall del ventre i un xic més amunt d'on la prudència exigeix. I això agradà. El públic desconeixia l'anatomia d'aquest part extrema de les vamps, i s'embadallà. Després, els directors, temorens de crear-li odís, la humanitzaren i li donaren els rols de *Marocco* i *Fatalitat*.

Una altra gran vamp, encara, i europea, com la Garbo i la Dietrich, que forma el gran tríptic junt amb elles, però que no té el nom de les seves companyes, perquè els megafons ianquis no han enlluernat el món amb el seu nom: Brigitte Helm, bellíssima, l'única que poden témer la Garbo i la Dietrich. Brigitte Helm, la dona de perfil més purament clàssic i de cos cinematogràficament perfecte. *L'Atlàntida* és Brigitte Helm; Antinea sensual i activa, indiferent a l'amor dels qui la volen, felina com la pantera que l'acompanya, i que Pabst ha tingut l'encert d'ajuntar. Hieràtica, silenciosa, impenetrable, com els targs misteriosos que travessen el desert. Grisa com la sorra que el simun arrossega enduent-se-la enflorí d'aci i d'allà, com les passions dels seus enamorats, minso grans de sorra que van on ella vol. Qui hagi vist *L'Atlàntida* no podrà oblidar Brigitte Helm, la vamp més bella del tríptic que avui regeix el món.

MERCÈ RODOREDA



Del darrer film de «gangsters»: «Scarface»

artífex, que ell, Chaplin, era tot un filòsof, amargat, negre i pessimista; que les seves tristes aventures, que abans només feien riure, havien de fer meditar; que no era una cosa gens raonable que el públic sortís del cinema amb un aire despreocupat i el cor lleuger. Sortosament, per ell i per tots plegats, el geni de Chaplin-artista va triomfar—potser inconscientment—del Chaplin-intel·lectual. I el que quedarà dels seus films inoblidables és la gràcia directa i espontània, no les preocupacions literàries i filosòfiques.

El cas de Chaplin pot aplicar-se a tot el cinema americà en general. Mentre els americans, gent més dotada per a l'acció que per a la reflexió, entengueren el cinema com un art jove, pueril i optimista, produïren uns films que eren un prodigi de vivacitat i de frescor. Oh!, aquelles històries del Far West, amb la noia tendra i rossa, el traïdor ple de maldat, i el jove heroi eternament vencedor! Les curses de cavalls, la grandesa dels vastos horitzons, l'alegria de l'aire lliure, portaven a les fosques sales ciutadanes un no sé què d'autèntica poesia popular.

Però vingueren els intel·lectuals, i el cinema, per fer-los contents, va perdre el seu posat sa i alegre i va entenebrir-se amb provatures analítiques i psicològiques. Els alemanys transcendents, comprats a pes d'or pels milionaris de Hollywood, començaren a produir clars i obscurs i a portar una mica de boira a aquells escenaris naturals fins aleshores envaïts de llum.

L'experiència ha durat uns quants anys. De moment, ha aconseguit una cosa: matar el típic cinema americà. Ara, les sanges ja són barrejades, i en el film més modest de Hollywood descobrim ressonàncies germàniques. S'han acabat les històries inno-

pel·lícules del Far-West. Hi ha el sonor, hi ha més intenció i més perfecció en la fotografia; hi ha més malícia en la posta en escena. Simples millores dels elements d'ofici. L'esperit, i per tant la gràcia, de les pel·lícules de gangsters és el mateix que guanyava el cor del públic de tot el món en aquelles aventures de cow-boys.

No sabem fins a quin punt el públic de 1932 està disposat a entusiasmar-se amb les pel·lícules de bandits. És possible que aquests vuit anys de cinema preocupat li hagin alterat una mica el gust. En aquest cas, els potentats de Hollywood pagaran ben cara la protecció estrangera que un bon dia començaren a cercar. Aparentment, no hauria d'haver-hi res que s'oposés a que els films de gangsters tinguessin la mateixa acollida entusiasta que les primitives pel·lícules del Far West. Sembla, però, que les coses no marxen exactament per aquest camí. Si aquesta presumpció es complís al peu de la lletra, significaria ni més ni menys la derrota de l'escola, de la tradició americana, tants anys dominadora.

Els americans agafaren el cinema moribund de les mans dels francesos, que s'havien entestat a convertir-lo en una miserable sucursal del teatre, i li donaren una nova vida. Descobriren que el ritme i el moviment eren l'ànima pròpia del nou art. Amb aquests elements, tant avui com en 1914, no tenen qui els passi la mà per la cara. Per això els films de gangsters ens donen aquesta extraordinària sensació de vivacitat, que cap pel·lícula europea no pot ni tan sols imitar. Allà on l'acció domini sobre el pensament, els americans sempre seran els amos.

Acció... Deien que aquesta era la gràcia del cinema pur. Haurem de rectificar?

JOSEP MARIA PLANIES

duia cap piga a la galta, era una vamp? I el públic reaccionà una mica desfavorablement; i no hauria canviat de parer si els ianquis no haguessin imposat Greta amb una propaganda que envoltava de misteri i tenebres la vida senzilla de la star. Ompliren els cinemes de films d'ella, i Greta s'imposà perquè la imposaren. Passaren uns anys sense que ningú fes ombra a la seva puixança, essent reina i senyora de voluntats i pensaments, fent glair els cors ingenus de les noietes dolces, amb els seus posats plens d'exotisme i els seus ulls de parpelles cansades, pregonament torbadores; acabant per absorbir en els seus films tota l'atenció del públic,



**ESPECIALITAT EN LA MIDA**  
Jaume I, 11  
Tel. 11655



**URQUINAONA**

TELÉFONOS 25627-24513

**TARZAN DE LOS MONOS**

la pel·lícula inaudita

**FÉMINA**  
GRAN ÈXIT

JANET GAYNOR  
CHARLES FARRELL

PRODUCCION FOX

**REGIEN CASADOS**

**TIVOLI**

Gran èxit

**JOHN BARRYMORE**

en

**El ídolo**

Una de les més extraordinàries creacions del famós actor. La més espectacular i emotiva

Producció Warner Bros :: First National

No deixeu de veure dissabte al

**FEMINA**

ANNY ONDRA  
EN  
**UNA NOCHE EN EL PARAISO**

La més divertida comèdia musicada on la gràcia i encís d'Anny Ondra, us farà passar una hora deliciosa

UNA EXCLUSIVA

**FEBRER i BLAY**

**SINCLAIR LEWIS**

autor de la novel·la que guanyà el Premi Nobel i que Samuel Goldwyn ha dut a la pantalla amb el títol en espanyol de

**EL DOCTOR ARROWSMITH**

interpretada pel gran actor

**RONALD COLMAN**

Helen Hayes, Richard Bennet i A. E. Anson

La glòria, la fama universal pagades al preu de la felicitat.

Tots els dies al

**CAPITOL**

Es un film dels Artistes Associats

**STUDIO CINAES**

presentarà en Sessió única demà divendres a les 10 nit, el film de

**G. W. PABST**

**L'opéra de Quat'Sous**

Producció:

**WARNER-FIRST**

Es despaxen localitats sense augment de preu



# EL TEATRE

## G. B. S. segons Frank Harris

Cap als primers anys de la segona meitat del darrer segle van néixer a Irlanda, en tres famílies que no tenien res de celta, si no era la influència del país damunt unes quantes generacions, tres minyons que havien d'assolir un cert renom en les lletres angleses. L'un d'ells, després d'haver-se apoderat amb la màxima facilitat i amb la sola força del seu enginy mirallem i la seva conversa màgica, de l'èxit més complet que cap comediògraf anglès hagués assolit des de feia molt de temps, va caure en un afer dolorós i lamentable i va morir a l'exili, després d'haver provat que el seu talent polifacètic s'avenia a tots els gèneres. L'altre, després d'uns quants anys d'obscura brega com a crític d'art, de música i de teatre, assassinat amb la confecció de cinc novel·les més aviat dolentes i amb la intervenció activa i apassionada en tots els mitjans i controvèrsies de la Societat Fabiana, va llençar-se de ple al teatre i va assolir-hi la fama més completa i universal que avui pugui exhibir cap escriptor vivent. El tercer, per últim, emigrà de jove, va fer mil oficis inversemblants, va voltar el món, va viure intensament i es va guanyar un cert renom de bon escriptor i morí el 1931, als setanta sis anys, deixant uns quants llibres que faran sobreviure, potser, el seu nom, però no havent arribat mai a la popularitat universal que els seus dos compatriotes i amics amplament gaudien.

En efecte, Frank Harris, que molts ja creien mort, i que vivia retirat a Niça feia molts anys, ha pogut obtenir que el seu nom fos recordat i posat al primer pla de les actualitats literàries gràcies a la seva obra pòstuma: *Bernard Shaw*. — Una biografia desautoritzada basada en informació de primera mà, que ha renovat l'èxit de curiositat que el seu autor va assolir amb la *Vida i Confessions d'Oscar Wilde*, publicada fa anys. Wilde, Shaw, Harris. Aquests tres noms, que ja en aquest darrer llibre, retrat, més que biografia, de l'autor del *Lady Windermere's Fan*, s'unien en el doble lligam de la simpatia i el talent, han acudit de seguida a la ploma dels crítics anglesos, davant de l'obra que Frank Harris, vell amic de Shaw i temperamental contrari a la posició de l'autor de *Santa Joana*.

A G. B. S. li ha escarregat, després de desautoritzar el seu biògraf, emprendre's la tasca d'editar i postfaciar el llibre que la mort de Harris deixava forçosament empantanegat. I cal dir que no ha abusat massa de la seva posició, i que el comentari que posa als judicis sovint verinosos i malhumorats del seu amic difunt és prou amarat del seu personal pietoses les observacions que fa sobre la diferència de llurs concepcions de la vida i de l'art.

Frank Harris, que abans dels quinze anys fugí de casa, que treballà al moll, féu de cambrer d'hotel, de *cow-boy*, que estudià la carrera d'advocat, va deixar d'exercir-la als vint-i-cinc anys i anà cap a Alemanya on es reféu una educació literària, per passar a Londres i bastir-se tot seguit una brillant reputació com a periodista i escriptor, té de la vida una idea potser més humana que Bernard Shaw, vegetaria de tota la vida, que no ha viatjat gaire, que ha estat gairebé exempt de passions sexuals (i aquest sembla ésser un dels grans motius de desacord amb Harris, autor d'una autobiogràfica *Vida i Amors*) i que, un cop arribat al cim de la glòria, ha pogut instal·lar-s'hi comodament per la resta de la seva vida, capitalitzar amplament el seu talent i fer de tant en tant el pallaso i exhibir la seva tradicional immoestèdia. Però la glòria de Shaw no és gratuïta, i Harris, idòlatra de Shakespeare (potser, com observa G. B. S., perquè adjudica al gran Will totes les seves personals preferències i passions), ha de reconèixer que *Càndida*, *La Profes-*

«Més gran que Shakespeare?» (caricatura de Bai)



teatre de l'autor de *Pigmalió*. El seu reformisme social, amb *Cases de Vidus*, la seva concepció del matrimoni, amb *Arribant a casar-se* i *La Profesió de Mrs. Warren*, la seva afeció a les doctrines evolucionistes, amb el *Tornant a Matusalem*, i les singulars idees polítiques que exhibeix a darrera hora amb *The Apple Cart*, antidemocràtica i ensems igualitària, poden donar lloc a totes les especulacions més elevades, encara que ell de tant en tant surti amb un dels seus estrabots desconcertants.

Frank Harris, amb la seva implacable lucidesa d'amic dels anys difícils, va puntejar les faques de la seva obra, i insisteix, sobretot, en una falla que ell considera essencial: Shaw envesteix els problemes, pinta lucidament les tares d'aquesta societat, però quan hom creu que va a donar-nos la solució, vacilla, i el seu enginy inexhaustible li suggereix una paradoxa brillant com a conclusió. La senyora Warren planteja agudament el problema de la dignificació de l'amor sexual i de la vergonya social de la prostitució: oblidada, però, de dir a la seva filla com pot fer-ho, el sexe femení, per a superar l'estadi cultural que fa possible aquestes misèries. L'heroi de *Cases de Vidus* es revolta en saber que la riquesa del seu futur sogre està feta explotant sòrdids tocam i treient-ne un lloguer usurari; quan sap, però, que la seva pròpia fortuna està adquirida per idèntics mitjans, es resigna a gaudir-ne amb tota tranquil·litat. Només *Càndida* és plenament humana i no defrauda amb el seu desenllaç noble i contingut. I, sobretot, *Santa Joana*, que a despit de les objeccions que Frank Harris prodiga, és una de les obres de més contingut idealista que hagin estat dutes al teatre.

Per acabar: un dels capítols de l'obra de Harris es diu: *Més gran que Shakespeare?* G. B. S. afirma ésser-ho, i creu que ell hauria fet millor el *Hamlet*. Frank Harris, naturalment, ho nega, i la seva admiració pel geni nacional anglès dona més vehemència als seus al·legats i permet de recordar al lector que una de les seves obres més importants — segurament la millor, encara que no la més popular —, és *L'home Shakespeare*.

RAFAEL TASIS i MARCA

## El Premi Iglésies

Una mica — un dia només — abans de la data senyalada, el Jurat del premi de teatre Ignasi Iglésies ha emès el seu veredict.

Heus ací el resultat de les votacions reglamentàries. El de la primera fou el següent: *L'Hostal de la Glòria*, de J. M. de Sagarra, va obtenir 5 vots; *Pare de família*, de Carles Soldevila, 4; *Perquè demà surti el sol*, d'Angel Ferran, 5; *Pas de núvols*, de Miquel Llor, 3; *Nuri*, de Millàs-Raurell, 3; *L'ànima dispersa*, de J. Vidal-Jové, 2; *La ciutat maleïda*, de S. Juan Arbó, 2; *Cada casa és un món*, de Joan Santamaría, 1.

La segona votació es va descabellar de la manera següent: *L'Hostal de la Glòria*, 5; *Pare de família*, 5; *Perquè demà surti el sol*, 4; *Pais de núvols*, 4; *Nuri*, 2. Aquesta darrera quedà exclosa en aquest escrutini.

La tercera votació donà el resultat següent: *L'Hostal de la Glòria*, 5; *Pare de família*, 5; *Perquè demà surti el sol*, 4; *Pas de núvols*, 1.

Per la mateixa raó que fou exclosa en la segona votació la *Nuri*, de Millàs-Raurell, va quedar eliminada del concurs l'obra d'En Miquel Llor. Només quedaven tres obres: *L'Hostal de la Glòria*, *Pare de família* i *Perquè demà surti el sol*. Posades a votació, obtingueren cinc vots la primera, quatre la segona i un la tercera, quedant també, de consegüent, eliminada del concurs.

La cinquena i darrera votació va circumscriure's, doncs, a *L'Hostal de la Glòria* i al *Pare de família*. Posades a votació, la primera va obtenir 3 vots i la segona 2, essent per tant premiada la primera.

Heus ací el determini del Jurat en el concurs d'obres de teatre català que sota el nom de Premi Ignasi Iglésies patrocina la Generalitat de Catalunya. En el primer any de la seva adjudicació ha estat concedit a una obra ja coneguda del nostre públic, obra que fins a la darrera votació ha complit amb una altra que ja ho era també.

Es de pensar que la Generalitat de Catalunya gestionarà la represa tant de la premiada com de la que amb ella s'ha disputat els vots del Jurat, per a satisfacció del públic que, just o injust, és en definitiva el jutge suprem en aquests afers.

També confiem que el Consell de Cultura ha d'aconsejar i procurar que siguin donades a conèixer les altres obres que, sense arribar a finalistes, per la votació que han obtingut ens fan creure que són mereixedores d'atenció. Ens referim a *Perquè demà surti el sol*, de Ferran, i *Pas de núvols*, de Llor, segons ordre de votació. Es tracta de dos autors completament inèdits en el món del teatre, de la qualitat intel·lectual i literària dels quals ja tenim bons testimonis en les altres activitats en què acostumen a exercitar-se.

Si tenim en compte que el Jurat es trobava davant de noranta obres per triar la mereixedora del premi, és veritablement cosa de notar que en la llista de la primera votació no n'hagin pogut ésser citades més que vuit, quan el nombre d'aquestes hauria pogut arribar fins a vint-i-cinc.

Tot plegat no ens fa pensar que sigui excessivament injusta l'obscuretat en què queda aquest noranta per cent d'obres que, estant escrites, no arriben a aconseguir la celebració.

## Sobre "L'Opéra de Quat'Sous"

### JOHN GAY

Demà coneixerà el públic de Barcelona el magnífic film *L'Opéra de quat'sous*. Diten que és la millor producció de Pabst. Cap altre assumpte, en efecte, no podia — per la seva intenció, per la seva fantasia, per la seva atmosfera — adaptar-se com aquest al gust i a les tendències del realitzador extraordinari d'*El carrer sense joia* i de *La caixa de Pandora*.

en 1688 a un poblet del comtat de Devonshire. La seva vida fou pròdiga en peripècies; començà de dependent a un comerç de sedes i acabà de conseller del duc de Clarendon, després d'haver actuat de secretari de la duquesa de Monmouth, de preceptor del jove duc de Cumberland, per al qual escriví les seves més celebrades faules, i de protegit, a tot drap, dels ducs de Queenberry. El contacte amb la noblesa, que vista de prop se li féu més odiosa, l'haver perdut a darrera hora la seva situació personal a conseqüència d'una fallida



«The Beggar's Opera» al teatre líric Hammersmith, de Londres (1920)

Però no és del film que vull parlar, sinó, a propòsit d'ell, de l'autor anglès John Gay, que escriví l'obra original: *The Beggar's Opera*, i de l'adaptador d'aquesta a l'escena alemanya, l'escriptor Bert Brecht, el treball del qual, amb lleugeres modificacions, ha servit a Pabst de guiatge. John Gay i Bert Brecht són dos escriptors que desvetllen tot seguit la curiositat a llur entorn, i, a dos segles de distància l'un de l'altre, ofereixen, en molts aspectes de llur personalitat, interessants punts de coincidència.

John Gay fou un poeta de començos del segle XVIII; era amic i company d'Alexandre Pope i de Jonathan Swift. La crítica s'ha resistit, durant molt temps, a incloure'l entre els valors clàssics purs d'aquella època, de la qual només ha exaltat com un de tals valors a Pope, però no ha deixat mai de reconèixer que tant el nom de Gay com el de Swift són també mereixedors d'atenció. L'estima, després, ha anat augmentant, sobretot per a Gay, el més oblidat. L'èxit de *The Beggar's Opera*, resuscitada amb els màxims honors el mes de juny de 1920 al teatre líric Hammersmith, de Londres, pel refinat animador Nigel Playfair, contribuï molt a que, encara que tard, fos feta a Gay la justícia que mereixia.

John Gay morí als 44 anys; havia nascut

financiera aliena i el refús de la Cort a donar-li un empleu quan es trobà necessitat, el determinaren a escriure, sota la suggestió de Swift, una obra de sátira. *The Beggar's Opera*, l'òpera dels mendicants, fou així creada. Obra filla del despit, ho era també d'un poeta popular de gran fantasia i d'admirable temperament satíric. D'aquesta fantasia i del seu temperament burlesc, n'havia John Gay donat ja proves en *L'art de passejar pels carrers de Londres* (1714) i, abans, en les seves comèdies *La dona de Bath* i *La setmana del pastor*; en el prefaci d'aquesta darrera, satiritzant les èglogues d'alguns contemporanis, observava al lector que les seves pastores no s'entretien a tocar la flauta, sinó a lligar les garbes, a munyir les vaques i a donar menjar als porcs.

*The Beggar's Opera*, passà abans d'ésser estrenada, el calvari que sofreixen encara avui les obres inèdites. Congrave, considerat com el primer escriptor còmic d'aquell temps, no sabé emetre, en llegir-la, un judici exacte: «Cal posar-la als núvols — digué — o condemnar-la d'una manera absoluta». Al teatre Drury Lane, el prestigiós actor Cibber la refusà. Per fi fou acceptada per l'actor Rich i estrenada al Lincoln's Inn Fields. És feia famosa aquells dies una frase que gosaria traduir així: «Rich ha esdevingut gai i Gay s'ha tornat ric».

L'argument no podia ésser més rellescós. Un antic capità de les Índies, convertit en cap d'una banda de bandolers, es casa amb la filla del rei dels mendicants i obliga la reina, per pressió d'aquests, no solament a indultar-lo, a punt d'ésser penjat, sinó a atorgar-li un títol, un feu i quatre milions de renda. Afegeixin-se a això, com a farciment, totes les complicacions imaginables de la policia amb els lladres i amb els mendicants. Bonic quadro de costums! Per a donar a l'obra més relleu i més color, John Gay l'acompanyà d'una setantena de complantes i altres motius populars espigolats, d'ací d'allà, del folk-lore anglès i del d'altres països. En fer-se en 1920 la revista de *The Beggar's Opera*, cuidà de l'arranjament musical el compositor Frederic Austin. A Alemanya, més tard, fou Kurt Weill; la partitura d'aquest, meravellosament reeixida, és la que il·lustra el film de Pabst.

*The Beggar's Opera* obtingué un èxit sense precedents. Com a cosa gairebé de miracle contenen els biògrafs de Gay que es representà seixanta tres vegades seguides. Les tornades les portaven escrites les dones a les branilles dels vanos, i l'actriu que interpretava el paper de Polly fou autoritzada a casar-se amb un noble, que és ja tot al que es podia arribar aleshores. Les discussions foren apassionades, i les opinions, contradictòries. «Valent-se d'un humor completament nou, Gay posa els vicis al descobert», cridava Swift. El doctor Herring, nomenat poc després arquebisbe de Canterbury, replicava: «El que fa, aquesta obra, és encoratjar no solament el vici, sinó àdhuc el crim». I protestava, el bon doctor, que es fes un heroi d'un vulgar saltador de camí ral. John Gay, per la seva part, deia a uns i altres: «No us baralleu; penseu que tots els homes són iguals i que es distingeixen només en la qualitat i el tall del vestit».

L'èxit de *The Beggar's Opera* mogué Gay a escriure una segona part: *Polly* (1720). Però la censura no la deixà representar. L'estrena no tingué lloc fins l'any 1772, al teatre Haymarket. La resuscitació també, l'any 1922, Nigel Playfair, al Kingsway Theatre, i tal com havia fet dos anys abans amb *The Beggar's Opera*, la presentà amb vestits de l'època en què l'obra fou escrita. Bert Brecht, en l'adaptació alemanya, situa l'acció, com Pabst, a darrers del segle XIX. Mackie, el protagonista, es va acostant als gangsters.

John Gay morí en 1732. A la seva tomba s'hi llegeix el següent epitafi, redactat pel propi Gay: «La vida és una plasereria; ho havia sospitat sempre, però ara em consta del cert.»

JOAN TOMAS

La setmana vinent: Bert Brecht

## L'indret més deliciós del Pirineu



Un paisatge incomparable de la famosa estació balneària d'AX-LES-THERMES

Centre d'excursions. Facilitats de comunicació. Confort modern.

Un aplaudiment cada exhibició.  
Cas únic que no s'havia vist des de que existeix el cinema

## REMORDIMIENTO



de LUBITSCH al  
**COLISEUM**

Un altre cas únic: L'Ateneu de Madrid ha patrocinat la representació a Madrid, honor que mai s'havia dispensat a cap altre film.



# LES LLETRES

AL MARGE DEL CENTENARI DE GOETHE

## L'home i l'estàtua

Amb tot i voler ésser prudent, confesso de bones a primeres que una de les grans personalitats que em simpatitza menys és Goethe. No puc fer-hi més. Goethe no ha estat mai sant de la meua devoció.

Intentaré d'explicar-me.  
L'amic Joan Ramon Masoliver, llavors de la visita dels intel·lectuals castellans a Catalunya, va escriure un interessant article que, per manca d'espai, no es pogué publicar al darrer i extraordinari número de la revista *Hèlix* i que es publicà — a propòsit dels temps més pessimistes sobre la sort de l'Estatut al Parlament — en el periòdic *Abril* de Vilafranca del Penedès. Es publicà per venir com l'anell al dit, en aquells dies, ja que allí l'amic Joan Ramon havia vist, amb tota claredat, fins on podíem refiar-nos dels intel·lectuals que parlaven de concòrdia.

Acabava així: «Per altra banda, arribem al punt que és lícit dubtar del valor humà que pugui tenir un *intellectual* per a refugiar-nos més abans, en la seva amistat, en el seu tracte com a home. (Quin interès, infinitament més gran que la seva literatura, no presenten les vides de Jarry, de Rimbaud, i dels sobrerrealistes — els inèdits, no els embafats d'estil com Aragon — de l'hora present?) I és quan no els podem tenir a la vora, quan ansiem conèixer un Joyce o un Bataille que ens cal agafar les seves obres. Però consti que l'individu és mil vegades més interessant.»

Ací és on vaig. Consti que l'individu és mil vegades més interessant. D'acord. Quants i quants autors d'obres famoses en què el més interessant és la seva pròpia vida! I aquests són els que tenen totes les meves preferències.

La vida de Goethe, malgrat ésser tan cantada, no em simpatitza; ans tot el contrari. No és que m'entesti a mirar-la pel cantó que ens fa veure reportar Diego Ruiz en les seves dues conferències *Anti-Goethe*. En les quals — recolzant-se en l'obra *Life of Goethe* del marit de George Eliot i en A. Lichtenberg — ens presenta un Goethe lladre, no ja de versos per a completar el seu *Divan* sinó també d'un anell de platí. Més suficient llegir-la descrita pel que tingui més bona voluntat a fer-lo quedar bé. Massa amors per poder

quilamente. Lo estorba una cosa dura de confessar, però impossible de desconocer.

«Estorba la *envidia*.  
»La envidia peor, porque no se refiere a los atributos, sino a la substancia. Generalmente se les envidia a las grandes figuras alguna propiedad o cualidad. Uno aspira a tener de ellos el don eminente o el botín precioso, pero sin dejar de ser uno



Ors. — Bust per Haydée Telur

mismo. Así Virgilio envidió la gloria de Homero, y Temístocles, cuando joven, veía turbados sus sueños por las victorias de Milcíades... Pero la pasión respecto a Goethe se hace más grave, porque tienta a la blasfemia de renunciar a la propia personalidad.

«Quisiéramos hablar como Demóstenes, escribir como Boccaccio, pintar como Leonardo, saber lo que Leibnitz, tener, como Napoleón, un vasto imperio, o como Ruelbeck, un jardín botánico... Quisiéramos ser Goethe.»

«Todas las almas olímpicas ven en este olímpico la imagen de ellas mismas elevada al máximo de poder, de gloria y de serenidad.»

Qui parla de sentir enveja de la vida cortesana de Goethe? Qui parla de desitjar un *vasto imperio*? Qui parla de *las almas olímpicas*? És Xènius, o millor: Eugenio d'Ors; calia dir-ho?

Si no és a un home d'una psiqui orsiana, no crec que avui pugui temptar la vida de Goethe. És per això que posat a ésser sincer vull denunciar quants són els que blasfemen de Xènius, que en el fons no pretenen res més que heretar-lo, i potser amb motius menys mèrits que ell. L'admiració a Goethe, i més concretament a la seva figura, la trobo dubtosa i massa simptomàtica. Les ànimes olímpiques abunden més del que creiem a la nostra terra.

Goethe! «Podemos seguir, casi día por día, el efecto de petrificación que Weimar ejerce sobre él. El hombre se va convirtiendo en estatua.» Això és dit per una altra ànima olímpica i l'home estàtua que també és: José Ortega y Gasset.

Res més repugnant, per mi, que una ànima olímpica. Res més irritant que un home estàtua. «Las estatuas son los hombres que no pueden respirar ni transpirar, porque no tienen atmósfera; fauna lunar. La medida se hace excesiva y desaloja la sustancia de su destino.»

(Ortega y Gasset és l'home que ha distingit més bé entre home i estàtua i el que ha definit millor les diferències entre l'intel·lectual i el polític — vegi's el seu llibre, magnífic, sobre Mirabeau — i no obstant és l'home que ha passat més d'una cosa a l'altra, confonent-ho de la manera més lamentable.)

Goethe! Goethe! Potser la veritable culpa de la meua fòbia a Goethe la tenen les ànimes olímpiques i els homes estàtues amb què a cada pas he topat i que he hagut de sofrir vulgus no vulgus!

Tota la comprensió que vulgueu a Goethe, al seu temps, a les seves obres. Però que reposi en pau el cortès de Weimar. I potser ésser més pietosos: un Déu el tingui a la Glòria, no hi vindria pas malament. Però en lloc de voler-lo actualitzar i venenar-lo:

Contra les ànimes olímpiques!  
Contra els homes estàtues!

RODOLF LLORENS

EL CINQUANTENARI DE GOBINEAU

## El pare del racisme alemany

GOBINEAU, AVI DE HITLER

Si el món no fos ingràt, cinc milions de nazis alemanys haurien hagut de celebrar aquests dies la festa del cinquantenari de la mort del comte Arthur de Gobineau; aniversari celebrat per bon nombre de societats científiques a Alemanya, i fins a França, encara que els francesos no s'haguessin assimilat del tot aquest esperit tan francès, però admirador fervent de Germània. («L'autor de *La Renaissance*, si; el de *L'inégalité des races*, no!»), deien *Les Nouvelles Littéraires* amb motiu d'aquest cinquantenari. Perquè Gobineau és l'inventor de la teoria de les races, i Hitler és fill de Houston Stewart Chamberlain, que era fill de Gobineau; la filiació espiritual no podria ésser més directa. Gobineau, si fos vivent, no trigaria pas a enrolar-se immediatament a les brigades d'assalt de Hitler, i el cabdill nazi, bon deixeble seu, podria citar, per a excusar-se, l'apologia dels *espèrits estrets* feta per Gobineau: aquests són capaços de fer obres que durin, mentre que «els homes d'ample esperit són uns amables amateurs que no produeixen res de res».

L'EQVACIÓ PERSONAL DE GOBINEAU

Nietzsche deia, amb molta raó: «Els sistemes dels filòsofs no són, potser, sinó equivocacions del seu cos.» Siguem menys atrevits i diguem: les teories polítiques i les interpretacions històriques no són sinó l'expressió de les línies directrius — conscients o inconscients — de l'ànima del seu creador. En una paraula, com l'anomenava Spencer, de la seva «equació personal», que hem d'estudiar abans de discutir la veritat o l'error de la teoria mateixa. Ens adonarem més aviat dels seus errors si comprem, per un ràpid anàlisi de l'ànima (conscient i inconscient) de l'autor, en quina mida les seves teories justifiquen els seus desigs, i en quina mida els seus desigs ens fan comprendre les seves teories.

No hi ha cap teòric que ens pogués donar un exemple més brillant d'aquesta tesi que l'autor de *La Renaissance*. «El sistema de Gobineau no és cap altra cosa sinó l'expressió científica del seu temperament i dels sentiments profunds», ens diu el seu biògraf Maurice Lange, que, fins i tot, no era pas psicòleg. La tesi de Gobineau és: no hi ha races amb força civilitzadora, amb capacitat cultural, fora de les races germàniques arianes. Les races llatines i semites són incapaces de crear: tot el que s'ha creat en aquest món, és obra dels ariogermànics. «I vos —auríem pogut preguntar-li— que sou francès?» Gobineau ens contesta, irritat: «Jo? Sóc germànic de pura soca!» I en el seu *Ottar Jarl* ens serveix una explicació tan pueril, que dona pena veure la cànida simplicitat d'un home de geni tractant de compensar uns sentiments d'inferioritat. Fa molts segles, diu, que un vaixell carregat de rossos vikings va arribar a les costes de Normandia. N'hi havia un que s'enamorà d'una dona normanda (normanda perquè tampoc l'avia sigut de raça «democràtica» i incivilitzadora), i mentre els seus companys se n'anaven, es quedà en terres de França. D'aquesta unió descendeix jo, ens afirma l'autor de *L'inégalité des races*.

GOBINEAU NO ACCEPTA

L'explicació d'aquesta fantasia, en la qual ens sembla avui impossible suposar que Gobineau hagués cregut sincerament, és molt senzill, segons tota probabilitat. Go-

bineau era, de nen, ros de cabells, i feia els seus primers estudis al col·legi de Bienness, en alemany i segurament amb alemanys, rossos com ell mateix. Més tard, però, el color dels seus cabells es tornava castany, fent-lo tan dissemblant dels seus petits companys alemanys. Ulls negres i cabells castans: tipus de la raça «melaniana»; Gobineau sofria tant d'aquesta di-



Arthur de Gobineau (1816-1882). — Retrat per La Tour

ferenciació com Disraeli havia de sofrir del seu exterior oriental entre els seus companys anglesos, segons el testimoni dels seus biògrafs. Reduït a la impossibilitat de tenir ulls blaus i de recobrar els cabells rossos de la seva infància, Gobineau va inventar l'hipotètic viatge dels vikings, i es passava la vida inventant justificacions per la superioritat d'una raça a la qual desitjava tant pertànyer. A tothom li toquen dues qualitats des de la naixença, dos papers que no pot refusar impunement: el paper sexual i el paper racial. Hi ha homes que no volen acceptar el seu paper sexual; n'hi ha d'altres que es rebel·len contra la seva determinació racial. Potser arribarem un dia a canviar el sexe per una operació que s'ha intentat ja precisament en aquests últims temps; però qui podria canviar el color dels ulls, la forma dels ossos, de la talla i de les línies facials? Els que per un complex d'inferioritat qualsevol renunciïn al seu origen, no tenen més recursos, per a canviar la seva raça, que la imaginació. I aquesta és molt fecunda quan es tracta d'eliminar quelcom que molesta el nostre sentiment de valor personal; després de Gobineau, l'escriptor alemany dels nostres dies, Arnold Bronnen, hitleria i tot, però fill d'un rabí jueu de Viena, va inventar que va néixer... d'un adulteri de la seva mare amb un arià pur sang. Documents i proves, per què? O quines proves va tenir Gobineau quan escrivia la seva *Història dels Perses*, interpretant-la segons la seva teoria: irrupció d'uns melians grecs al país dels arians perses, i la inevitable decadència com a conseqüència? Realitzava, és veritat, un viatge a Pèrsia, com a diplomàtic, però solament després d'haver escrit el seu llibre, com Voltaire anava a Anglaterra, perseguit, certament, pel rei de França, però també per a verificar les seves opinions preconcebudes sobre els anglesos, i com aquell amic de Taine que, partit per a Anglaterra i acomiadant-se de l'il·lustre autor de la *Història de la literatura anglesa*, havia de contestar a la pregunta: «Quelle théorie allez-vous vérifier là-bas?»

FILLS I NÉTS DE GOBINEAU

Què dir doncs de la teoria de Gobineau? Excusar-la, recordant la frase de Novalis: «El màgic, com més gran és, més arbitraris seran els seus procediments, la seva fórmula, el seu instrument»; o pensant en aquesta altra que sembla ésser d'André Gide, essent en realitat d'Emerson: «Cap llei no pot ésser sagrada per mi fora de la del meu ésser; per mi, la veritable fe és aquesta que es conforma amb el meu ésser i la meua consciència. Allò que contraria la meua naturalesa íntima, heus ací l'heterodòxia.»

La manca d'objectivitat, però, no podia impedir que les teories de Gobineau, aquest empassat franco-alemany, es propaguessin a Alemanya. No hauria pogut trobar mai

un profeta més apte i més indicat que l'alemany anglès Houston Stewart Chamberlain, íntim amic del kàiser, i a qui els francesos consideren encara com un dels responsables de la guerra mundial, car va ésser el teòric més fervent de la superioritat germànica, justificadora de l'imperialisme alemany. No solament la seva *Història de les idees del segle XIX* va fer i continua a fer història, segons s'ha observat encertadament; també les seves converses amb Guillem II havien pogut influir, segons es suposa. En tot cas, basti obrir un llibre nazi qualsevol — per exemple, *La missió del Nord*, de Wulle — i retrobarem, servit amb la salsa de l'èmfasi que va pendre el floc de l'judici chamberlainiana, totes les idees d'aquest empassat anglès-alemany, i a través d'ell, les del seu pare espiritual, Gobineau. Chamberlain era, respecte als anglesos, el que Gobineau resultava ésser respecte als seus compatriotes: un renegat, un «alemany en el desig», un *distinguished foreigner* del racisme que avui celebra orgies amb els molts milions de hitlerians. I l'historiador del segle XX haurà de començar un dia el seu parlament així: Gregor Strasser, fill de Hitler, fill de Chamberlain, fill de Gobineau, amic de... (I aquí hauria de posar el nom d'aquell company d'infància de Gobineau que, amb el seu pèl ros i els seus ulls blaus, va despertar l'enveja del melanià Gobineau.) La qual cosa vol dir que el hitlerisme no hagués tingut un altre profeta si Gobineau no té el complex d'inferioritat de la seva raça: hauria estat un altre, potser amb les mateixes teories.

L'ANTI-GOBINEAU: DIEGO RUIZ

Però Gobineau té també fills il·legítims: i un d'aquests, el més interessant, és l'andalús-català Diego Ruiz. La teoria de Diego Ruiz — tal com va exposar-la en *El crim dels reis catòlics, el Missatge a Mació*, i innombrables conferències seves per terres de Catalunya, en català — és exactament l'invers de la teoria de Gobineau (com vaig exposar-ho fa poc temps a la *Revue Mondiale*). Si per Gobineau el poble jueu és el més incivilitzador, el més democràtic, per Ruiz serà el més aristocràtic, l'únic civilitzador. Si per Gobineau el triomf dels hel·lens «civilitzats» sobre els perses «bàrbars» és una mentida, per Ruiz no hi ha dubte que són els alarbs «bàrbars» (sota la direcció dels jueus) que varen triomfar sobre els espanyols «civilitzats» («Castella ha mort als camps de batalla de la Reconquesta...»). I ja estem dins l'orientalisme comú d'ambdós: el Gobineau i l'anti-Gobineau. Les teories de Ruiz serien doncs una pura imitació per oposició de les tesis gobinianas? Res d'això. Ruiz no creu en les races com feia Gobineau; és massa científic per fer-ho. Per ell, la raça «és ritme», com per Unamuno «la raça és la llengua». Però si no volem que la raça i la llengua siguin un disbarat, unes auto-contradiccions paradoxals, hem de donar a la paraula, em sap molt greu, un sentit més o menys biològic, zoològic, corporal. Diego Ruiz em contestarà que el seu concepte de «raça» és només un principi de classificació, imposit per necessitats d'economia de pensar. Però també en aquest cas, considerar la història des del punt de vista racial valdria tant com reemplaçar la geografia pel Baedeker o explicar el món a base de la descripció de les ales colorades dels papallons.

OLIVER BRACHFELD



Mascarilla de Goethe per Weisser

creure que n'hi hagués cap de sincer. Debadés és esforçós que, per fer-nos-ho aparèixer viable, fan els pobres biògrafs «resueltos como anevrosos a tragarse, cual si fuesen rosas, todas las piedras que hay en el paisaje goethiano». La vida de cortesà, a més, és l'últim que em pot seduir. I molt menys, de la cort de Carles August.

L'amic de Goethe, Schiller — més interessant, encara que no tan perfecte —, com s'havia desesperat amb el cortès de Weimar!

La vida de Goethe, evidentment, és una vida que no debe imitar-se.

Per rèplica, em ve a les mans aquest text: «Es imposible hablar de Goethe tran-



GRANS NOVETATS EN  
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11  
Telèf. 11635

Compreu el número de Tardor del  
**D'ACI I D'ALLÀ**  
Magazine Trimestral Català  
Esplèndida presentació  
Interessantíssim sumari  
Nombrosos gravats  
Preu: 5. — pessetes  
Administració i venda:  
**Llibreria Catalònia**  
3, Ronda de Sant Pere, 3



APROVAT PER  
L'ACADEMIA DE  
MEDICINA I  
CIRURGIA DE  
BARCELONA

# TONIC NERVIOS CERA

LABORATORIS CERA S.A. VICO, 18 y COPERNICO 35 al 39. - BARCELONA



VENDA  
FARMACIAS

EN L'INDIVIDU COM EN LA COLLECTIVITAT...  
Tot mor si manca el nervi que li dona vida i energia.  
Sense un cervell plè de vigor tot és tristesa i decadència.



# LES ARTS I ELS ARTISTES

## El monument a Pi i Margall L'afer de l'E. de B. A. Reformes il·lògiques

De mica en mica, aquest plet embrullat del monument a Pi i Margall s'ha descabdellat d'una manera bastant acceptable. Els que formem part de la Comissió del monument, em sembla que podem estar una mica satisfets de la nostra feina. El problema ha estat delicat perquè s'havia de resoldre tenint en compte factors heterogenis: polítics i estètics.

La Política ens deia: heu d'aixecar el monument en la cruïlla del Passeig de Gràcia i l'Avinguda del 14 d'Abril. Després venien els federals de tota la vida i afegien: i aquest monument ha d'ésser el projectat per la primera comissió i realitzat per l'escultor Blai. Però, d'altra banda, l'Urbanisme ens aconsellava: Aquest projecte de Blai seria un desorb fatal per a la circulació, i seria convenient traslladar el lloc d'emplaçament. I l'Estètica llençava el crit al cel: aquest projecte de Blai seria una vergonya!

I entre tot aquest maremàgnum sorgí una solució que, al meu entendre, era la més encertada: la d'aixecar un nou monument en el començament del parterre superior del passeig de Gràcia, situat a pocs metres del centre de la cruïlla esmentada. Amb aquesta solució, creiem satisfer els desigs de l'Estètica i especialment de la Política. I això darrer, perquè a tots els republicans ens interessava que s'honorés la memòria del patriarca amb la major eficàcia possible i per això situàvem l'emplaçament en un lloc que permetés donar una major categoria al monument. Però sembla que aquest criteri no fou interpretat de la mateixa manera en el ple del Consistori i s'arribà a la solució que tots coneixeu: Rebutjar el projecte de Blai, encarregar un nou projecte als arquitectes Florensa i Vilaseca, però conservar el centre de la cruïlla com a lloc d'emplaçament. I considerant que el nou projecte ha estat ben concebut, podem estar bastant satisfets de l'actual solució polític-estètica combinada.

I més satisfets, encara, després del veredict del Jurat pel concurs de l'estàtua de la República que haurà de coronar el monument. De totes les escultures presentades, orec sincerament (per això la vaig votar) que la de Viladomat és la més adequada. I permeteu-me, ara, explicar el meu vot.

Un dels factors més importants de l'escultura monumentalista ha d'ésser la correcció. Després ha d'haver-hi la qualitat de l'obra, la sensibilitat, etc. Però si manca la correcció, i aquesta no ha estat substituïda per una «sensibilitat genial», el monument serà defectuós. Per això veiem que els escultors italians del Renaixement són admirables monumentalistes, perquè, primordialment, sempre són correctes. L'escultura monumental és un gènere distint de l'altra escultura, diguem-ne «de cavallet». En aquest concurs hi ha un exemple evident amb les obres presentades per l'escultor Fenosa. Obres d'apreciable sensibilitat però que no són monumentalistes. Dels monuments que ha projectat Bourdelle, el més reeixit és l'equestre dedicat a un personatge argentí, perquè de tots és el més correcte.

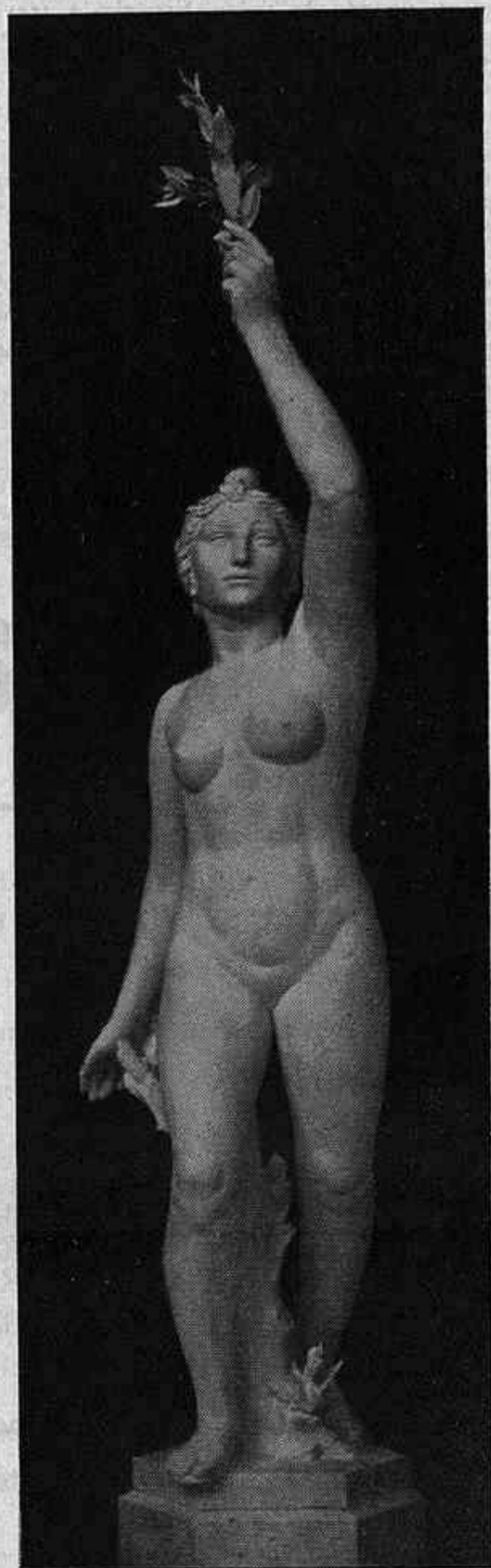
Després d'aquest principi general de la correcció, cal destriar dos elements bàsics que són independents entre ells. L'un és el concepte, l'altre la qualitat de l'obra escultòrica. Com a concepte, entenem l'obligada dependència que ha de tenir l'escultura amb la forma del monument. Una escultura situada en un monument, abans que tot, ha d'estar bé de concepte; perquè, a part del seu valor intrínsec, és a la fi un element d'un conjunt.

I en el nostre cas, l'escultura de Viladomat és la que millor compleix amb les necessitats de projectat monument. Perquè si aquest monument fos semblant al tipus conegut i compost de base, fust, capítol i plinte (com el de la plaça Vendôme, Trafalgar Square, el de Colom, etc.), aleshores l'escultura terminal adquiriria una independència gairebé absoluta; pot estirar els braços de la manera que més li plagui i pot fer volar totes les draperies que li convingui. Però, en aquest cas, el monument consisteix en una columna que aguanta una figura. Per aquesta forma de monuments serien indicades les obres presentades pels escultors Dunyac, Antoni Ramon, Paredes, Quairan i Marés, entre altres. Però, en el cas que comentem, això que hem anomenat el concepte escultòric té una importància capital.

En aquest cas, es tracta de terminar escultòricament un fust de secció hexagonal, lleugerament afuat, i —fixeu-vos bé— sense que hi hagi cap motllura de traspàs entre l'escultura i el monument. Entre aquests dos elements, tot el que hi ha és un fragment de fust d'igual forma i de secció més reduïda, el qual acusa amb major intensitat la dependència obligada de l'obra escultòrica al monument.

No és, doncs, un pilar que aguanta una escultura, sinó, més aviat, un pilar que es transforma en obra escultòrica. I la diferència de materials (monument de granit i escultura de bronze) no pot alterar la dependència absoluta dels dos elements, perquè aleshores seria donar una major importància a la qualitat dels materials que al funcionament, a la plàstica, a l'expressivitat i a la silueta del monument. I, al capdavant, tot això és el que més compta.

El canvi de materials, en el nostre cas, només té un valor d'ordre simbòlic.



Escultura de Josep Viladomat per al monument a Pi i Margall

A més, en aquest monument hi ha una altra particularitat no gens menyspreable. És una obra en el centre d'una cruïlla i, per tant, de visualitat radial. A ésser possible, doncs, l'escultura terminal hauria de voltar constantment.

Es clar que això no és possible ni recomanable (malgrat que l'arquitecte Rubió ens hagi parlat de l'arquitectura del moviment), però de totes les escultures presentades, la de Viladomat és la que dona millor «la volta». Volem dir, amb això, que una escultura damunt d'un suport de planta quadrada pot ésser estàtica, però a una escultura damunt d'un pilar de secció hexagonal, un assenyat dinamisme pot donar-li una certa gràcia, i sobretot una major convivència amb el pedestal. I en aquest cas, resulta que el pedestal és tot el monument. Ja veieu, doncs, si té importància el pedestal per jutjar l'escultura.

Deixant de banda els elements conceptualistes de l'obra premiada, haurem de convenir també que és una bona escultura. Una bona escultura, no sols per ésser vista a 10 metres d'altura, sinó a tres metres de distància. Una República expressada sense cap mena d'atuell retrospectiu. Una dona nua, jove, de complexió sana i amb un brot de llorer a la mà. Necessitem més coses pel simbolisme? Jo, ja en tinc prou. Per plasmar la República el que necessito, abans que tot, és una bona escultura, com aquesta de Viladomat.

I ara també necessitaria més espai per comentar les nombroses exposicions que actualment es celebren, però les haurem de deixar per la setmana vinent.

MÀRTUS GIFREDA

Hem rebut la següent lletra:

«Sr. Director de «Mirador»  
L'Associació en nom dels alumnes de l'Escola es serveixi rectificar el seu article de data 17 cte. referent a la situació de la nostra Escola, especialment en ço que es refereix als esdeveniments ocorreguts el primer dia de curs, actualment durant la Dictadura, actitud del professorat amb el «pla Ferrant» incorporació de l'Acadèmia de St. Jordi; que mai s'ha preocupat de la Escola, en general el seu total desconexament del assumpte present; abans de fer cap aclaració li recomanem es documenti, no en font tendenciosa sino verídica.

«La nostre dignitat d'estudiants, no permet ni tan sols duptar de la nostre intenció de demanar en tot moment una disciplina i un bon ensenyament, si demanem el «pla Ferrant» perquè és un punt de partida, i perquè és el únic, que, dels que s'han presentat als nostres ulls més complexa, no n'hi ha prou de una solvència, esboços de plans de ensenyament i no atacs inconients es el que necessita la nostre Escola de Bellas Arts.»

L'únic que hem pogut entendre, d'aquesta carta que per tota firma porta el segell de l'Associació d'Alumnes de l'Escola de Bellas Arts, és que els que l'han escrita volen una rectificació, però encara no sabem ben bé de què.

Tothom que hagi llegit l'article que ha provocat la carta, comprendrà, després de llegir aquesta carta, que per la nostra part no cal que diguem res.



—Si almenys aquestes males llengües del darrera parlessin una mica més alt!

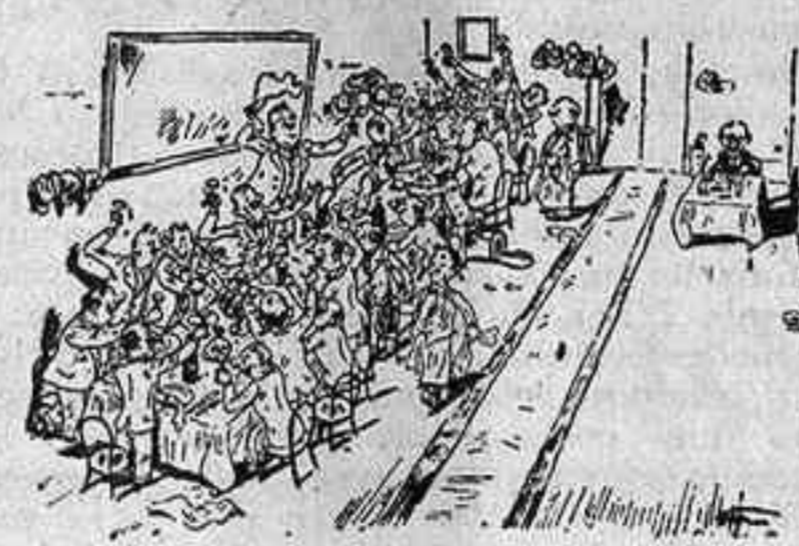
(New York Telegram)



NAUFRAGIS

—Per l'amor de Déu, treu-te el frac. Et pendran per un pingüí i passaran de llarg.

(Everybody's Weekly)



El parroquià fidel el dia d'un banquet.

(Gazzetta del Popolo, Roma)



FI DE MES

—Com a broma al procurador, aquesta sí que serà bona.

(Gringoire, Paris)

Al districte V fan reformes. I quines reformes, mare de Déu! Unes reformes d'una poca-solta delirant i d'una insensibilitat definitiva.

Allò que ens fa estimar el titulat barri xinès és el lirisme de la seva sordidesa patinada. Les coses, en aquest districte, orfenes de llampant i de nou de trinca, insignificants, quotidianes, miserables, exhales, degut a la seva patina, un perfum poètic normal, sense cap mena d'espectacular. Disortadament, però, a'guns botiguers, amb

una tanca deliciosa. Cases de proporcions finíssimes, amables i acollidores. Via standard amb construccions a escala humana, simples i clares, de les quals les genialitats i l'ornamentació eren absents. Cases que feien més intensa la poesia d'aquell barri marítim, perfumat de salobre i de quítrà. Però hi feren irrupció els bàrbars, també. I ara el pobre Passeig Nacional és una monstruosa fira de mostres on són exhibides sense vergonya les pensades genials i horribles d'aquells arquitectes que han donat

a Barcelona la fama de ciutat més lletja del món. Cases de set o vuit pisos, matussejeres i inelegants, desproporcionades. Arquitectura dita vienesa, francesa o alemanya, amb una vegetació atabaladora damunt les façanes de boles, paneres de fruita, flora recargolada i complicada fauna. I al bell mig de tanta monstruositat un casolot cubista de color de rosa amb balcons metàl·lics, que a Copenhague o a Oslo faria un gran efecte, però que a la Barceloneta produeix una sensació francament anguniosa.

Totes aquestes reformes sense sentit comú, tant 'es del districte V com les de la Barceloneta, ultra llevar 'a poesia d'aquests dos barris tan amarats de caràcter, els lleven unitat, la unitat indispensable en tot conjunt de cases. La juxtaposició, al Passeig Nacional, de les velles cases que encara queden i les construccions innobles recents, i, al districte V, de les façanes cridaneres de darrera hora i les antigues façanes que la patina ha uniformat, engendra una manca d'harmonia, imperdonable en una ciutat en la qual tenim exemples d'unitat tan meravellosos com la Plaça Macià o els Pòrtics d'En Xifré.

Alguns estimats amics nostres, arquitectes del G.A.T.C.-P.A.C., s'adonadors de la nostra simpatia pel districte V i per la Barceloneta, ens diuen sovint, per a fer-nos enfadar, que tot això ha d'anar a terra, que cal enderrocar-ho per tal de construir-hi habitacions higièniques i funcionals. Sí, amics, sí. Completament d'acord. Tant de bo. Avui fos i demà festa. Però mentre no sigui possible aquesta transformació radical, que no ho toquin, per l'amor de Déu! Que no hi facin reformes. Que no en destrueixin la poesia i la unitat. Una de dues. O que ho enderroquin totament, per a construir-hi cases de Sert o de Torres, d'Illescas o de Rodríguez Arias, tan funcionalistes, asèptiques i gatepacades com es vulgui, o que ho deixin tot tal com està.

SEBASTIÀ GASCH



J. L. Sert. — Casa de lloguer al carrer de Muntaner

mentalitat de nou rics i arrossegats pel deliri de grandeses, han volgut vestir de diumenge el lirisme quotidià del seu barri. I les façanes i els interiors dels seus establiments, ahir tan discretament silenciosos, s'han tornat insolentment detonants.

Heus ací, per exemple, la façana del Cangrejo Flamenco, simpàtica casa de vins andalusos del carrer de Montserrat. Ahir, un senzill aparador ocre, que el temps havia empolvat amb fines palletes d'or vell. I unes ampolles descolorides i polsoses, unes fotografies de tocadors i cantadors esgrogueïdes, i una bombeta insuficient que inundava tanta insignificància d'una llum misteriosa. Avui, però... Rajoles de València bigarrades, sanefes amb decoració geomètrica de tots colors, i il·luminació abundant que accentua escandàlosament els pebrots i tomàquets d'aquest conjunt violat. El cridaner i el llampant fent lliurement de les seves.

Però a Villa Rosa la cosa s'agreuja. Aquella façana discreta, que no feia nosa, ha estat pintada d'un verd insuportable, aquella porteta, d'una simplicitat colpadora, ha estat afeixugada amb un teixit de listons negres esgarriadosos, i les finestres exhibeixen impudicament testos i fanalots... Breu, una casa del barri andalus del Poble Espanyol de l'Exposició transportada a l'entrada del districte cinquè.

I encara més difícil. Al davant mateix de Villa Rosa, al costat d'aquell cèlebre prostíbut, que unes famoses reformes ja convertiren fa temps en una mena de Granja Orient sudamericana, s'han obert un Bar Copèlica lluent i cridaner, caricatura grotesca de l'Or del Rin, amb unes làmpares plenes de reminiscències del Refectòrium, i una xocolateria llampant, enfarfegada amb mobles mallorquins i gerros de ceràmica, que fan pensar vagament en aquell estil Pastisseria Catalana que Esteve Riera inicià.

Però tot això no és res al costat de les malifetes que els bàrbars han comès a Cal Sagristà. Abans, aquest famós bar del carrer del Cid tenia tot l'aire d'un saloon de port anglès. Plafons ingenus a les parets, damunt els quals el pinzell tremolós d'algun decorador de diumenge havia traçat uns vapors d'estampa colonial i uns paisatges tropicals de caps de panses o d'havans. Ara, tot allò tan ple de candor i de caràcter ha estat substituït per un groc insolent que ha envaït totes les parets, damunt el qual un pintor massa traçat ha dibuixat unes fantasies xineses detestables.

Aquestes reformes poca-soltes que fan malbé el districte V ens porten a la memòria aquelles altres reformes il·lògiques que, quatre o cinc anys enera, destruïren l'estètica del Passeig Nacional de la Barceloneta. Recordeu les velles casetes de l'entornat Passeig? Habitacions de dos o tres pisos amb un jardinet al davant protegit per

**Pasta de Cera**  
El fang preferit pels nostres millors artistes  
**Olivera, 25 - Telèf. 31816**

EXPOSICIÓ DE  
**SYRA PERE DAURA**  
Arbres de Nadal per a presents  
DIPUTACIÓ, 262 - TELÈFON 18710

VISITEU  
**THE CATHEDRAL SHOP (LA CATEDRAL)**  
Corribia, 15 (enfrent de la Catedral) Barcelona  
Records típics de totes les regions d'Espanya  
(Es parla català)

**MONTE CARLO!**  
EN EL HOTEL ORIENT  
3 DE DESEMBRE 10'30 NIT  
ORCHESTRA RABASSA AND HIS BOYS  
ES UN BALL  
**NIETOS DEL ZORRO**

**CEPILLERIA MODERNA**  
raspalls per a tots els usos  
articles de neteja—objectes per a presents  
rambla de catalunya, 40

**QUADROS MARCS GRAVAT LES ARTS EXPOSICION DURAN I BAUS**



Ella.—T'agrada Beethoven?  
Ell.—Sí, però això no vol dir que el puguis tocar.

(Judge, Nova York)



—Atura!, padri! Es el yo-yo d'aquell pobre home.

(Everybody's Weekly, Londres)



# MIRADOR TURÍSTIC

## El Montseny Els cicerones fantasiosos

Tota la massa del Montseny, vista des de lluny, fa l'efecte d'una d'aquelles petxines que els pescadors de l'Empordà en diuen pardinyes i que tenen la forma cònica esclafada, i una mica escapçada de dalt. El Montseny fa pensar en una d'aquestes bèsties que hagués agafat unes proporcions impressionants i s'hagués clavat al mig del paisatge. En el Montseny hi ha un món, o una sèrie de mons. Aquest massís de muntanya tan ben proporcionat té de tot; des de la crosta més desolada i més tra-

morades pròpies de les altituds, aquelles immenses carlines que s'esparguen arran de terra i fan un efecte màgic. Hi veieu volar aquelles papellones negres, anomenades *Erebies*, que només volen de mil metres per amunt. A la banda de les Agudes encara sospiren uns avetx negres, d'un gòtic fastiguejat i resignat.

Al Montseny hi ha tota mena de vegetació forestal, però dominen el faig i el castanyer. A Santa Fe hi ha una de les fagedes més líquides, d'un verd més d'aigua endins.



L'estany de Santa Fe i les Agudes

gica, fins als oasis més tendres, fins als indrets on l'aigua i la verdor es combinen per produir un acaramelat desinflatant idíl·lic. La principal condició del Montseny és que resulta una muntanya humana, una muntanya perfectament comprensiva, sense arribar a deixar d'ésser tan salvatge, *terracuriosística* com es vulgui. Aneu per altres muntanyes de gran anomenada, encareu-vos amb les crestes pirenaïques, i de seguida us sentireu petits, veureu una desproporció terrible entre vosaltres i els cingles enrabiats i les masses monstruoses que us volten. Sentireu la sensació del sublim i totes les sensacions, però el paisatge veureu que perd cordialitat, que deixa d'ésser hospitalari, que sou una mena d'intrusos en el palau dels trons i els llamps i les grans caminades perilloses. El Pirineu és per les persones que tenen temperament heroic, pels professionals del perill i de les suades. El Montseny no és res de tot això, és excessivament amable, però deixant-vos la il·lusió de poder pujar a les Agudes o a Matagalls, un dia de neu, o un dia de sol d'agost, i pensar pels dintres que també tenim alguna cosa d'heroic, encara que el Montseny no us té de fer cap mal, ni correu el perill de morir enrampats i cremats per un llamp, o estimar-vos per un cingle de manera que no se'n canti mai més gall ni gallina.

El Montseny no queda curt, les seves tres puntes famoses esgarren els dos mil metres; allà dalt hi ha una autèntica vegetació alpina. Hi trobeu les flors grogues i

Matagalls és el cim més romàntic del Montseny; és sobretot des de Viladrau que es pot apreciar la massa negra de Matagalls que se us ve al damunt, i la muntanya aleshores sembla supuri legendes.

El punt dolç el trobareu a la vall i a l'ermita de Sant Marçal, més reduïda que la de Santa Fe, però una mica més austera, i molt més composta i plena d'una delicada teatralitat. Sant Marçal sembla ben bé l'invent d'un dibuixant romàntic o d'un poeta que cultiva l'alegria en gris i en or.

Si voleu una cosa ampla i desolada, com un dia sense pa, arrossegueu-vos pel Pla de la Calma i aneu per un massís de muntanya que en diuen Roca-roja. Allí el Montseny es torna agre, respira aquell aire dels romanços del segle XVII que parlen de traginers, de lladres i d'hostals dramàtics.

Els reconcs més verds i més aquàtics els trobareu baixant de Santa Fe, i anant cap al Salt de Gualba; és allí on podríem dir que el Montseny es torna musical.

Per la banda que mira cap a Llinàs, i vist el Montseny des de Vilamajor, que és des del punt que la muntanya té aquells aires de petxina gandula i arrapada, el paisatge és construït amb una proporció perfecta de terra i aigua, els torrents ocupen el lloc que els pertany sense excedir-se. Les terres de conreu són d'aquella simetria de línia i de color que enamora als bons pintors, i fa que pintin aquells quadros sense esgarrips ni pinyols, dins d'una gamma enraonada i justa.

El Montseny és com un respir silvestre de Barcelona; i aquesta ciutat nostra, que és la ciutat més ben situada del món, té, perquè no li manqui res, com aquell que diu a quatre passes, una quantitat de pedra, vestida de verd, i de vides humanes, que la fa somiar en litografies sentimentals i en poemes rústics plens de la música més afina.

Si jo hagués de triar una muntanya, que tingui tot el marge d'amabilitat i de comprensió tan difícil de trobar en les muntanyes i en el vicí d'anar a peu, triaria el Montseny.

J. M. DE S.

Sembla que Barcelona ja ha estat descoberta definitivament i que podem considerar-la inclosa en la ruta normal del turisme. Fa bonic de veure com els nostres carrers i places es veuen concorreguts per grups més o menys nombrosos d'aquesta exòtica mena d'homes i dones que hom designa oficinament amb el nom de turistes, i, popularment, amb el d'estrangers. Nosaltres, com qualsevol altre ciutadà haurà pogut fer, sempre que ens hem creuat amb ells, els hem mirat falaguerament, sense pensar en la baixa de la pesseta, absolutament sense cap mena de reserva mental; fins i tot hem procurat modificar el pas en el sentit de la marcialitat, hem estudiat una aparença de satisfacció atraitiva, i hem donat una indicació gratuïta i tot somrient quan ha estat del cas. Hem fet ús de l'erudició arqueològica, artística i històrica de la manera que ens ha semblat més justa i ponderada.

Tot el nostre esforç ha tendit a suscitar altre cop o a corroborar-la, l'afirmació d'alguns turistes d'importància, que Barcelona és una ciutat clàssicament cosmopolita.

Fa pocs dies, però, haguérem de reconèixer que seguïem un procediment equivocat i que havíem oblidat la pròpia experiència de turistes.

\*\*\*

Sortíem de l'Institut d'Estudis Catalans i enfilàvem el carrer de la Pietat, quan ens adonàrem que un grup de quatre dames, vestides a la penúltima moda turística, observaven amb ostensible interès les finestres frèvolament reixades de la Casa dels Canonges que donen a l'absis de la Catedral. Conseqüents amb la nostra norma de conducta, apressàrem el pas disposats a donar una explicació, si feia al cas. No havia de fer al cas; en arribar al cantó, descobríem un jovecenc que, elegant de gest tot caminant de reculons, estirava el braç esquerre afuat pel dit assenyador tot rígid, anava indicant cada una de les reixes que podia abastar la vista. Ens semblava no entendre prou bé que amb llengua estranya a ell i, aparentment, a les seves oïes, els acabava de dir que allí hi havia hagut els calabossos de la Inquisició, però l'admiració i encuriosiment desvetllat en les dames ens certificà la sospita.

Encuriosits també, fixàrem l'esguard en una reixeta arran de terra que el dit acusador assenyallava ara fixament.

En sec, el braç esquerre caigué flàccid, i tota l'energia perduda es comunicà al seu parió. El braç dret s'aixecà energic, i el dit assenyador s'enrigit envers un angle d'edifici coronat per una torrella, tota groga de vellura. De seguida foren pronunciats uns mots màgics:

—La gran presó!!

El sistema nerviós de les dames sofri una sotragada: un interès insospitable els féu perdre l'acostumat comport, i es giraren amb una rapidesa impròpia de llur clima d'origen i dels anys que aparentaven.

El cicerone somreia, vencedor; somreia a desgrat de la cara estranya que nosaltres posàrem i de la interjecció que ens escapà; somreia, segur, i ens retérem. Quan ell es posà a caminar cap a la portallada del que fins aquell moment havíem tingut per Arxiu de la Corona d'Aragó, el seguïem tan encuriosits com les dames mateixes.

Travessàrem un pati renaixement, ple de desferres, i pel pany d'una porta oposada a la d'accés, guaitàrem successivament, a indicació del guia, persimoniós de paraula, eloqüentíssim de gest i suggeridor d'esguard, ara. Cada u sap que veíem... A mi em semblà haver vist una graonada menant a la porta d'una capella. En aquesta capella els reus devien passar la nit, abans que fossin executats (potser penjats en una forca romana)...

Després, seguint el guia, travessàrem un grandios edifici de caràcter religiós; un bell jardí porticat, tot olorós de flora tropical, i sortíem a una menuda placeta. Allí poguérem contemplar detingudament, en uns plafons de majòlica emportats a una paret, l'agonia i l'execució d'uns infelïços que, o bé havien combregat sacrilegament, o havien intentat robar un temple o, potser, totes dues coses alhora. Qui entenguí les llegendes que acompanyen cada representació, se'n podrà fer càrrec per peces menudes. Nosaltres només seguïem les indicacions del guia: primer miràrem el plafó de l'extrema esquerra; després, el de l'extrema dreta; després, l'interior esquerre, i, per fi, aquell tan emotiu en què el botxi dona els darrers cops de mà al dogal. Quina emoció no experimentàvem tots cinc (les quatre dames i jo)! El guia degué comprendre-ho, i, pietós, se'n emportà carrer avall, suggestionat.

En arribar a una cantonada, el braç tornà a alçar-se i l'assenyalador a enrigit-se i a ressonar la veu:

—L'antiga Casa dels Correus!

La directriu marcada pel dit del guia i els nostres esguards coincidiren en un rectangle de pedra foradat del mig, en el qual unes orenetes restaven immòbils, decapitades, potser gastat llur bec i fins llur testa, a còpia de voler repèllir a picades i a testarades una tortuga de closca invulnerable que amenaçava desallotjar-les.

\*\*\*

I ens en anàrem. Ens en anàrem murmurant i indignats que la pobra Barcelona tingués la fama a l'encant, en poder d'uns cicerones qualsevol que divulgarien pel món falsedats i mentides; ens en anàrem projectant una protesta. I aquella mateixa nit en férem conversa d'amics, que compartiren la nostra indignació i el nostre alterament.

Després, naturalment, hi dormírem; i hi somiàrem, i com que somiant, somiant, un hom tan aviat és a la Consergeria de París, com al Castell del Sant Angel de Roma, com a qualsevol altra presó cèlebre del món, férem cap al Palau dels Duxs de Venècia. En aquest precís moment ens despertàrem; però, com que la imatge no s'havia esborrat encara de la nostra ima-

ginació, es comprèn que per associació ens fos suscitat el record episòdic d'un dels viatges reals que hi férem acompanyats d'un professor d'història savi i, com és de consuetud, escèptic.

Tornàvem de visitar les presons criminals i acabàvem de reparar el Pont dels Sospirs, quan ens cridà l'atenció la verba d'un cicerone que explicava belles coses. Afegits a la comitiva que menava, ens assabentàrem de l'obligació moral que els condemnats contraïen de sospirar en veure per darrera vegada la dolça Venècia a través de les pètries gelosies del pont; ens assabentàrem de fetos que la història mai no registrà... Sobretot, ens assabentàrem de la destinació d'una pedra col·locada arran de terra, amb un forat a propòsit per a desguassar en un canal: sobre aquella pedra eren escorxats certs condemnats, la sang dels quals, a través del forat, s'escolava fins a l'aigua.

He de remarcar que l'explicació no obtingué un convenciment unànime. El professor, fonamentant-se, entre altres arguments, en la petitesa de l'estança, en la impossibilitat de treure sigilosament d'un edifici amb totes les obertures reixades els cadàvers dels sacrificats, etc., sostenia que allò era el que els nostres avantpassats en deien una estremera i que nosaltres designem amb una expressió prou comuna perquè ens excusem d'escriure-la.

Aquest record, doncs, ens tranquil·litza a propòsit de la nostra «gran presó» i dels calabossos inquisitorials, sobretot si, com acabem per creure, la hipòtesi del professor era certa. De la mateixa manera que d'una inexactitud—diguem-ne una falsedat—històrica no en pateix pas massa la fama de Venècia, Barcelona no patirà per semblants entremesos de truculència, i, si tant em feu dir, potser us confessaré el convenciment que ells serviran per internacionalitzar-la més en certs medis turístics.

Per això quan, uns quants dies després, un dilecte amic, literat pulquerrim, des de la seva secció del diari, fonamentant-se en el fet denunciat, demanava una severa revisió dels guies i intèrprets, ja no poguérem fer més que somriure.

\*\*\*

I, per acabar, una constatació. D'aquell dia ençà hem seguit diversos guies, guies autèntics amb distintiu al trau i tot, i ja no hem sentit més la bella contalla. Hem sentit aquelles exactituds, aquelles falsedats i aquelles bajanies tan pròpies de tots els guies oficials del món, humans i impresos; però ja no ens hem tornat a emocionar més. I si això és efecte de la sequedat que dona a l'ofici el professionalisme, fins a quin punt no convé més el foment dels guies amateurs?

JOSEP M. CASAS

## Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

**LLIURA:** Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

**RESERVA:** Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

**ORGANITZA també:** Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

**VIATGES DE NOCES** a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Itàlia lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Per a Bitllets ferrocarril  
Passatges marítims  
Passatges aeris  
Quilomètrics  
Autocars

Excursions a S'AGARÓ i  
tota la COSTA BRAVA  
Excursions a MALLORCA

la vostra Agència és

**VIATGES  
CATALÒNIA**

Rambla dels Estudis, 12 - Telèfon 23252

DISCO IRROMPIBLE

CAMISERIA  
**FITO**  
BARCELONA

NOVETATS  
EN CAMISES  
Jaume I, 11  
Telèf. 11655

**NIT DE NADAL  
AL  
MONTSENY**

Hotel de Santa Fe

Missa del gall a l'ermita

Servei de restaurant

Apat tradicional des de mitja nit

Informacions: **BRETLI** CORTS CATALANES, 613  
DE 3 A 7 TARDÀ



# Detalls antiturístics

La dolça Barcelona no és pas únicament, com s'ha dit i repetit amb insistència porfídiosa, una ciutat d'hivern. Ans bé, ho és de tot l'any i especialment de la primavera, en la qual època sembla feta expressa per al conreu intensiu del turisme.

Deu Nostre Senyor, en fabricar el món, col·locà Barcelona entre els Pireneus i la Mediterrània, que és el rovell de l'ou d'Europa; la dotà de totes les gràcies i de tots els perfums. En féu un pom de flors. Li posà la mar als seus peus perquè tots els matins, en deixondir-se, pogués contemplar a pler la seva pròpia formosor, meravelladora de coneguts i estranys. I finalment, l'enjojà amb uns voltants magnífics.

Succeeix que l'estranger, amb Kodak o sense, sol o acompanyat, escadusser o formant part d'una expedició que a qualsevol temps de l'any cau a Barcelona, en queda meravellat. Roda amunt i avall, s'entafura pels reconcs adormits de la ciutat vella, se'n va a Montjuïc a admirar el Poble Espanyol; puja a la torre de Jaume I, al Tibidabo o a Montserrat. Si li sobra temps, excursions per la Costa Brava o s'arriba fins a Sitges; i quan sent la sirena del vaixell que l'ha portat ací, senyalant la marxa, té just el temps suficient per a prendre un taxi, allà on es trobi, i córrer al moll, pujar l'escala amb quatre salts i caure ajaçat a la llitera. Constà que se'n va amb recança i que li han quedat moltes ganes de tornar. Tant és així, que l'any següent, si fa no fa pe' mateix temps, torna a fer cap a Barcelona, però aquesta vegada amb la família.

Es tracta únicament del poderós atractiu natural que exerceix la veritat damunt dels que no la coneixen. Atractiu completament espontani; sense trampa.

Si Barcelona lluis un maquilatge turístic adequat; si hom s'hagués preocupat d'empolainar-la i alhora hagués dissimulat les seves nafres, és evident que, tot l'any, els turistes estrangers s'hi estaloniarien els uns als altres.

Perquè la nostra ciutat, al costat de les seves belleses naturals, presenta lletjors que no costarien gens ni mica d'esbandir si aquí no ens trobéssim, com ens trobem, a les beceroles del turisme; si no creguéssim que solament mostrant les muntanyes de Montserrat o les cales de la Costa Brava a un estranger, ja ens podem permetre el luxe d'obsequiar-lo amb una solemne passejada de vedelles per l'Eixample, o permetent que en posar el peu al Moll, en sortir del vaixell o en saltar del tren, segueix impunement atacat pel parasitisme turístic que hi pullula... i que l'una cosa va per l'altra.

\*\*\*

L'objecte d'aquest article no és altre que citar-ne algunes d'aquelles nafres. Són poques; amb poques, però, n'hi ha prou i encara en sobren.

El fet és que així que desembarca, del vaixell o del tren, una expedició turística, ja hi topa. A les estacions, per conducte dels comissionistes, els agents, els camàlics i els intèrprets. Encara no han tingut temps de mirar l'hora que és al rellotge de l'estació, que ja es troben rodejats d'un mosquer de persones; uns, els estiren la maleta, altres els ofereixen amb insistència un cotxe per anar a un hotel, que és precisament el seu, el que ells li ofereixen; el millor de la ciutat i el menys car. Els taxistes els rondan igualment. El turista, en veure's voltat de tanta gent desco-

neguda, sent un recel natural; majorment si és una persona acostumada a fer viatges, per quan en les altres ciutats no li ha succeït. Empès per no sap ben bé qui, es sent ficat a dins d'un taxi; sent que l'auto camina, pensa que el conduïxen a algun hotel, però no sap a quin, i no està ben tranquil fins que l'auto s'atura arran d'una voravia, que un botones li obre la portella i li pren l'equipatge, i es troba dins de l'hotel. Aleshores respira.

Aquesta petita broma, que ha durat uns deu o quinze minuts, el temps just per a baixar del vaixell o del tren i arribar a l'hotel, li ha costat unes pessetes — més de les que caldria — i li ha valgut uns moments d'estranyesa i de desorientació.

Broma que es produeix indistintament a les estacions o al moll, car en unes i en altres pullula un personal molt semblant, a despit de les autoritats i de les agències de turisme, les quals, tot i els esforços que fan, encara no han pogut evitar-ho del tot.

Car si bé per una banda existeixen unes entitats de turisme que tenen cura del turista estranger, per l'altra hi ha unes altres organitzacions, diguem-ne clandestines, que funcionen per compte propi i a despit d'aquelles. Aquestes són les que entorpeixen i compliquen el moviment turístic de la ciutat; les que encareixen uns serveis que no haurien de valer gaires diners, les que voregen, adhuc, l'atractament.

Baixa un turista del vaixell o del tren. Hom — ja ho hem dit, però permeteu que ara ho repetim — el treu rodejat d'un mosquer de peticionaris. L'hotel, el taxi, la maleta... Per cada atuell hi ha deu sollicitants. Tots el volen protegir i, naturalment, la protecció comença per ells mateixos, si el turista bada.

Cal tenir present que tots treballen pel seu compte. Els comissionistes d'hotel no tenen sou. Vol dir això que l'han de treure d'allà on puguin; del viatger en primer lloc, dels hotels i d'allà on calgui després. Es per això que recomanen uns hotels determinats en comptes d'uns altres, dels



El viatger que arriba...

quals contenen coses que, a la millor, no són certes, per tal d'esverar-los, i fer-los esquitxar una bona propina pel bon consell, demés de fer-se'n donar una altra per l'hotel recomanat.

Aquesta mateixa maniobra acostumen fer-la alguns xofers. S'anomenen el *pistaix*. Vetaci que un senyor que fa cara de foras-

ter, al moll o a l'estació, puja dalt d'un taxi i demana al xofer que el porti a un hotel. Molt bé. El xofer posa en marxa el motor. Pel camí, però, alenteix per a cercar conversa al viatger. Li insinua que a l'hotel que li ha indicat hi ha *bestioles* i que faria molt santament d'anar a un altre. N'hi ha que hi cauen, i n'hi ha que no.



Els escorbaires a la Plaça del Rei

Els que hi cauen són els que no el coneixen, naturalment. I el taxista cobra, per aquest servei, una propina o una comissió de l'amo de l'hotel recomanat amb aquest procediment. Hi ha xofer que per aquest cantó es fa deu o quinze pessetes diàries.

Un altre truc. D'agafar un taxi, al moll, per anar a la ciutat, en cobren dotze pessetes; per tornar-hi solen exigir-ne dotze més. I això és un abús evident.

Cal tenir en compte, a més a més, que es tracta dels taxis pitjors. Cosa que vol dir que aquest és el pitjor servei. Abans era el millor.

Abans els xofers van pretendre la *filera* única per als autos. Això és; hom arrenclava els cotxes. El primer passatger havia d'agafar el primer cotxe. És a dir, que el viatger s'havia de conformar a agafar, en sortir de l'estació o del vaixell, el primer cotxe que tingués al davant, encara que es tractés d'un autèntic carretó dels gossos; no podia, no tenia dret d'escollir el cotxe que millor li semblés; no. Havia d'avenir-se a les exigències del xofer. I quan això succeïa havia d'encabir-se dins d'un auto que s'aturava a voluntat seva, i no a voluntat del xofer i menys del viatger, i resignar-se a arribar a l'hotel o al lloc que volia anar, quan al cotxe li donés la gana...

Però això s'acabà. El que encara perdura, és el mal servei dels taxis, i aquest esperit mal intencionat de xuclar la moneda al viatger amb males arts.

Exemple: Un viatger, sol o acompanyat, vol fer una excursió a Montserrat o al Tibidabo. A mig camí resulta que l'auto fa figa. I la figa — diguem-ho així — l'ha de pagar el viatger, en forma d'un augment considerable de preu en la tarifa pre-

viament establerta per al viatge, ja que, cas de no voler-s'hi avenir, o bé no pot embarcar o s'ha de retardar la sortida del vaixell.

Asseure's en una terrassa de cafè ofereix també certs perills al turista. El dels cira-botes especialitzats. Encara no s'hi han assegut que ja en tenen un mosquer entorn seu, disposats a fer-los brillar el calçat com un diamant. Si és blanc i ho volen, li faran tornar ros o negre. Li treuran totes les taques que hi porta, tant si les hi porta com no. I tot plegat no li costarà cap diner. Només sis o set pessetes. Una vegada, aquesta broma, un cira-botes que es passà de viu, va gastar-la a En Pere Coromines; i li costà haver d'anar a la delegació amb el *salón* sota el braç i el cap sota l'ala. Un paquet de *camels* també té un preu especial — a més de la propina — si un turista de bona fe encarrega a un cira-botes que l'hi vagi a cercar. Això, suposant que no desapareguin del mapa, el cira-botes, el paquet de cigarrets i la moneda...

Tot, però, té en aquest món el seu pro i el seu contra. Un dia, baixà d'un vaixell un grup de turistes angleses. Anaven amb pijama. El representant d'una determinada entitat de turisme els va insinuar que de la manera que anaven vestides no podien circular per la ciutat. Elles protestaren. Per què? Aleshores aquell els preguntà si a Gibraltar o a Londres els ho permetrien. Es van molestar molt; tot el que és capaç de molestar-se un anglès ferit en el seu orgull nacional. La qual cosa vol dir que aquest món turístic, tant n'hi ha per a donar com per vendre.

I ara, ja que, almenys en aquest article, no podem ensenyar belleses monumentals, mostrarem als lectors altres aspectes dels que copsa el turista que ve a la nostra ciutat.

Heus ací els carros de les escorbaires. Tots els matins circulen, majestuosos i so-



...és abundantment sollicitat

lemnes, per la ciutat. Cap al migdia se'n deixen caure alguns a la Plaça del Rei. Els cavalls dels carros duen el morralet posat, i els escorbaires, asseguts per allí, també dinen. Si cal, algun escorbairer s'acosta a la columna romana, i la humiteja una mica.

Si en aquella hora, a una ramada de

turistes se'ls acut anar-hi, poden fruit d'aquest espectacle imprevisit, demés de contemplar els edificis i, per torna, poden sentir com de sobte el barret o la kodak els voleïa del cap o de la mà, empès per una pilota de cuir que ha vingut de no sap on, però que ha vingut i ha interromput la seva contemplació devota. La Plaça del Rei, a més d'esser el lloc de reunió i de descans d'uns quants escorbaires, és un frontó en el qual cultiven les seves habilitats la quitxalla dels voltants.

Heus ací, ara, els carros de paperassa d'Hospitalet que es dirigeixen, calmosos, vers les fàbriques de paper del carrer de Marina. Passen per la Granvia, pel davant del Ritz, pel passeig de Gràcia. És a dir, per tots els llocs on és fàcil de trobar turistes. Sembla que ho facin expressament, o bé que algú els hagi indicat que el seu pas per aquells llocs constitueix un número agradable per al programa d'una excursió turística.

I ara, la clàssica desfílada dels ramats de vedelles per l'Eixample. Surten de l'estació del Nord, on les descarreguen els trens de Galícia, i solen passar per la Granvia i pel carrer de Bailén amunt. L'espectacle pot ésser fruit i contemplat gairebé tots els dies, de les nou del vespre en avant.

Els ramats, afilerats, desfilen pel mig del carrer, interrompent el pas dels peatons i dels cotxes. Si cal, adhuc dels tramvies. Omplen el carrer de brams harmònics, els quals es barregen amb els esgarips dels conductors i els cops de vara que administren a les bèsties que rebequegen.

Si n'hi ha alguna que, cansada del viatge, es rerassaga, la lliguen a un arbre o a un fanal, i ja cuida de recollir-la un carro que sol anar al darrera del ramat, amb aquest fi.

Els conductors duen una brusa llarga, un mocador de pita al coll, i una vara d'un tamany regular.

Al turista que, després de sopar, se li ha acudit anar a donar un tomb per l'Eixample, es topará amb aquest espectacle pintoresc i, a ben segur, que li agradarà molt, car fa molt bonic. Si duu una màquina d'objectiu ben lluminós, en podrà treure unes fotografies ben curioses. I, en arribar al seu país, amb un xic d'imaginació, podrà convertir aquell espectacle en una estampa flamenca.

\*\*\*

Tot això vol dir, simplement, que a la nostra ciutat encara hi ha molt a fer en una colla de petits detalls, perquè demés dels que hem dit se'n poden senyalar molts més.

Per exemple, el vici d'esventrar carrers sense com va ni com costa; el d'edificar unes cases poca-soltes, al costat d'un carrer vell, abans dotat d'una perspectiva tan bonica com té el carrer de la Tapineria, venint del moll, donen a comprendre que a Barcelona, encara, això de l'urbanisme és molt rudimentari.

Es evident que si hom s'hagués adonat ben bé de les incommptables belleses de la ciutat i hagués entrellucat el rendiment que se'n podria treure, cuitaria a netejar-la de totes les impureses que hem explicat i d'altres, per tal de fer-ne — i fóra fàcil, evidentment — una de les ciutats de turisme més importants d'Europa.

JAUME PASSARELL  
(Fotos Barnapress)



## Quan viatgi

ja sigui per negoci o per plaer, aprofiti els avantatges de la nostra cadena d'Hotels

# HOTELES UNIDOS, S. A.

LA MAJOR ORGANITZACIO HOTELERA D'ESPANYA

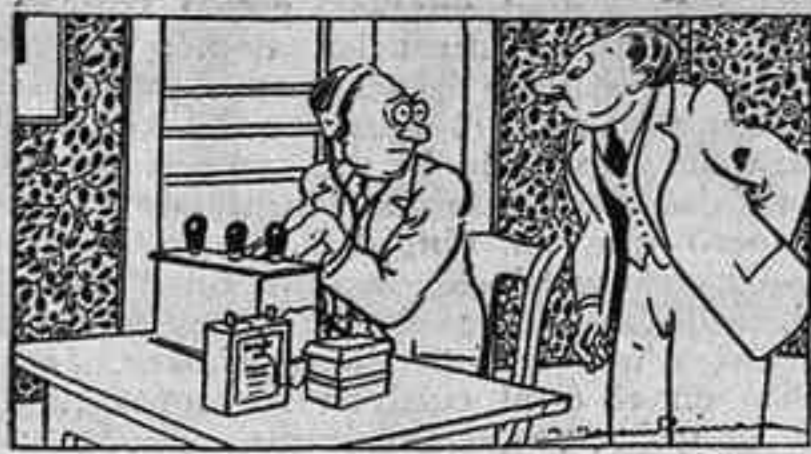
A Barcelona . . . . .	Hotel Orient . . . . .	250 habitacions, 150 banys
A Barcelona . . . . .	Hotel Espanya y América . . . . .	150 habitacions, 50 banys
A Tarragona . . . . .	Hotel Europa . . . . .	75 habitacions, 30 banys
A València . . . . .	Hotel Victòria . . . . .	100 habitacions, 50 banys
A Alacant . . . . .	Hotel Palace . . . . .	80 habitacions, 50 banys
A Granada . . . . .	Hotel Alhambra-Palace . . . . .	150 habitacions, 100 banys
A Sevilla . . . . .	Hotel Madrid . . . . .	150 habitacions, 80 banys
A Alcalà de Guadaira . . . . .	Hotel Oromana . . . . .	30 habitacions, 25 banys
A Càdiç . . . . .	Hotel de la Platja . . . . .	150 habitacions, 50 banys
A Bilbao . . . . .	Hotel Carlton . . . . .	200 habitacions, 200 banys
A Sant Sebastià . . . . .	Hotel Maria Cristina . . . . .	200 habitacions, 150 banys
A Sitges . . . . .	Casino-Restaurant-Piscina, Platja d'Or	

Demani a qualsevol dels nostres Hotels, el carnet de presentació mitjançant el qual obtindrà considerables avantatges

A tots els Hotels de H. U. S. A., hi trobarà acollida afectuosa, estatge confortable, cuina de qualitat i preus moderats

H. U. S. A. segueix augmentant la seva cadena d'Hotels fins que la seva organització abarqui les ciutats més importants d'Espanya





—No sento res. Em penso que li cal una reparació.  
—Haurem d'esperar que hi hagi una conferència a Lausana.

(Radio-magazine, París)



#### PIQUIPONIANA

—Dieu que descendeix d'una família molt antiga?  
—Ja ho crec. Pot seguir-ne el rastre fins a quinze degeneracions.

(London Opinion)



—I què, noia, com t'han sortit els cocktails? Els convidats t'ho han dit?  
—Oh... han sortit tan bé, que els convidats ja no eren capaços de dir res.

(Sydney Bulletin)

## Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190  
Telef.: "Carbur"

BARCELONA  
Mallorca, 239

Telefon 79018

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berja (Barcelona) i Corcubión (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BU-FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

## CATALÀ

llegeix demà i cada dia

# La Publicitat

DIARI CATALÀ

Informacions completes  
Articles dels millors escriptors  
Seccions especials de Política,  
Arts, Literatura, Música, Ràdio,  
Finances, Esports, etc., etc.

## ÉS HORA D'APENDRE BÉ

Quan apreneu francès, si us diuen, per exemple, que «gourmet» vol dir «golos», no ho compendreu tan bé com si us diuen que «gourmet» vol dir «llaminer».

El LINGUAPHONE, que es preocupa dels resultats docents sobretot, no ha reparat en despeses, i ha editat en català acurat la clau de traducció de les lliçons LINGUAPHONE. Podeu, doncs, avui, aprendre a base del vostre idioma, únic indicat, si cap n'hi ha, per a l'estudi d'altres idiomes.

Els col·legis, acadèmies i professor que us ensenyen idiomes estrangers a base de castellà, d'un tercer idioma, us ensenyen malament, us fan perdre temps i diners.

Si voleu aprendre bé i de pressa qual-sevol dels setze idiomes que més necessiteu al costat del català, demaneu tot seguit, sense cap cost ni compromís, el prospecte LINGUAPHONE, i us orientareu.

No hi ha estudi que presenti més entrebanc i trencacolls que l'estudi d'un idioma estranger. El LINGUAPHONE us dirà la veritat universal sobre aquesta necessitat, també universal moderna, d'aprendre idiomes. Onsevulla que visqueu, i siguin les que siguin les vostres ocupacions, podeu aprendre idiomes estrangers de pressa i bé pel procediment LINGUAPHONE. Demaneu tot seguit el prospecte gratuït a l'INSTITUT «LINGUAPHONE» per a Catalunya: CARRER DE VALENCIA, NUM. 245. BARCELONA.



UN ABRIC confeccionat de qualitat excel·lent, a preu econòmic?

SEMPRE

Sastreria Modelo

Rambla de Canaletes, 11



El bomber tímid va a demanar la mà de la xicota.

(Il·lustrat per Kuryer, Cracòvia)

ABRICS CONFECCIONATS  
COM ELS DE MIDA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Tall immillorable

Confecció superior

Classes extres

DES DE 75 Ptes. - 90 Ptes

125 Ptes. i 150 Ptes

PLOMES 16 Ptes. - 20 Ptes.

25 Ptes. i 30 Ptes.

ALFO DISCO ALFO  
IRROMPIBLE

## Agencia General de Anuncios

per tal de donar una major amplitud a la seva secció de

## PUBLICITAT DE F. C. METROPOLITÀ

trasllada les oficines de dita secció al

CARRER DE PELAI, 62, 4.ª, 2.ª - TELÈFON 15300

des d'avui 1.ª de desembre 1932

# Seleccioni d'aquesta col·lecció els discos del seu gust

### OBRES SIMFÒNIQUES

SUITE (Dohnanyi). Op. 19. Andante con variazioni, Scherzo, Romança i Rondó, en tres discos AB. 712 714, interpretats per l'ORQUESTA SINFÒNICA DE CHICAGO.

MISSA SOLEMNIS (Beethoven). Magistralment interpretada per l'ORFÈD CATALÀ DE BARCELONA, sota la direcció del mestre Millet, amb acompanyament d'Orquestra, en 12 discos AB. 239/250, amb àlbum regal.

### SARÇUELES

LA VIRGEN MORENA (Riancho y Grenet).—«Lamento esclavo».—«Mi vida es cantar». Eduard Brito. AE. 4121  
L'AMOR CAPGIRA UN PAÍS (Rafael Pou).—«Chotis».—«Java».—Orquestra Demon's Jazz. AE. 4119

### CANTS ARGENTINS

MADRE HAY UNA SOLA.—Tango.—Rafael Jaimez.  
EL TRIUNFO.—Cançó.—Rafael Jaimez. AE. 4116

### COROS

PARÁFRASIS DE JOB.—Julio Vidal y la seva Agrupació.  
PLEGARIA.—«Eres más bella y más pura».—Idem ídem. AE. 4127

### REVISTES

MI COSTILLA ES UN HUESO (Vela, Sierra i Alonso).—Interpretada per Empar Miguel Angel, Vicens Simón, senyors Ligerero, etc., en tres discos DA. 4219/4221.

### BALLABLES

EL MARINERITO. ADIÓS, QUE ME VOY. Orq. Demon's Jazz. AE. 4125  
LUNA PAGANA.—Orq. New Mayfair.  
HAPPY GO LUCKY YOU.—Orq. Ambrose. AE. 4123  
JAVA DES ASSORTIS.—EN DANSANT LA VALSE A TROIS TEMPS.—Orquestra Musette de Georges Sellers. AE. 4112  
MESTIZO.—A MICHA CAÑA.—Rondalla del Patronat Musical. AE. 4115  
FIGARONENCA.—EL MEU BARCO.—Cobla Barcelona. AE. 4126  
EL FRUTERO.—LA CACHIMBA DE SAN JUAN. Lecuona i la seva Orquestra Cubana. AE. 4137  
DANZA DE LAS LANGOSTAS.—Orq. Jack Hylton.  
LA BODA DE LA ROSA.—Orq. Jack Hylton. AE. 3987  
MENTIRILLAS.—Orq. Jack Hylton.  
LA VIDA ES BELLA.—Orq. Jack Hylton. AE. 3905  
HAPPY DAYS ARE HERE AGAIN.—Orq. Jack Hylton.  
LUCKY ME-LOVABLE YOU. AE. 3174

### PEL·LÍCULES

EL CONGRESO SE DIVIERTE  
VILLE D'AMOUR.—Louis Morturier.  
SERAIT-CE UN REVE.—Bertile Arnalina. AE. 4122  
VIVIR, REIR Y AMAR.—Orq. New Mayfair.  
UNA VEZ PARA SIEMPRE.—Orq. New Mayfair. AE. 3935  
MÚSICA CELESTIAL.—Orq. Marek Weber.  
¡QUÉ BELLA ES LA VIDA!—Orq. Marek Weber. AE. 3936  
LA CONDESA DE MONTE-CRISTO  
NO ME PREGUNTES NADA.—Orq. Adalbert Lutter. AE. 4124  
NO QUIERO SABER QUIEN ERES  
NO QUIERO SABER QUIÉN ERES. Orq. Marek Weber. AE. 4124  
MONSIEUR, MADAME Y BIBI  
UN POCO DE AMOR.—Orq. Lewis Ruth. AE. 4111  
HAMPA (Berlín, Plaza de Alejandro)  
EL AMOR VIENE...—Orq. Marek Weber. AE. 4111  
IL EST CHARMANT  
HABLANDO DE PARÍS.—Orq. Demon's Jazz.  
LA BIGUINE.—Orq. Demon's Jazz. AE. 3931  
HAY QUE CUIDAR OTRAS COSAS.—Carme Navascués i T. Folgar  
ES MUY SIMPÁTICO.—Carme Navascués. AE. 3933  
EN PARLANT UN PEU DE PARÍS.—G. Nelson.  
HISTOIRE DE VOIR.—G. Nelson. AE. 4076



La magnífica tonalitat del portàtil 102 **La Voz de su Amo** sense vibracions ni distorsions de cap mena, fa ressaltar encara més les brillants impressions dels discos d'aquesta marca. Es fabrica aquest portàtil en els següents preus: En negre, 375 pessetes; en color, pessetes 425; Model de luxe en pell vermella, pessetes 500

# LA VOZ DE SU AMO

